

РЕПУБЛИКА СРБИЈА

УПРАВА ЗА ЗАЈЕДНИЧКЕ ПОСЛОВЕ РЕПУБЛИЧКИХ ОРГАНА

**ОДЕЉЕЊЕ ЗА ИНФОРМАЦИОНО-ДОКУМЕНТАЦИОНЕ
И БИБЛИОТЕЧКЕ ПОСЛОВЕ**

**ИНФОРМАТИВНИ
БИЛТЕН**

**БРОЈ 11
2017.**

Одељење за информационо-документационе и библиотечке послове Управе за заједничке послове републичких органа већ више од тридесет година једном месечно објављује Информативни билтен, којим обавештава кориснике о обновљеном информационо-документационом и библиотечком фонду.

Обавештавамо кориснике да БАЗИ ПРАВНИХ ПРОПИСА Одељења за информационо-документационе и библиотечке послове Управе, која је дневно ажурна и притом бесплатна, могу приступити путем следеће интернет адресе:
<http://bpp.uzzpro.gov.rs>

Из наше базе која садржи преко 112.000 прописа, за свега неколико минута може се добити како важећи тако и неважећи пропис, у штампаној верзији или електронском поштом, као што се може добити и телефонским путем свака информација о статусу траженог прописа.

БИЛТЕНИ у електронском облику могу се преузети на адреси:
<http://www.uzzpro.gov.rs/biblioteka-bilteni.html>

Целокупан библиотечки фонд може се погледати на адреси:
<http://www.uzzpro.gov.rs/biblioteka-knjige.html>

Дигитална библиотека налази се на адреси:
<http://www.uzzpro.gov.rs/biblioteka-digit.html>

За коришћење целокупног фонда, као и за информације о правним прописима објављеним у службеним гласилима, корисници се могу обратити Одељењу:

1. Немањина бр. 22-26,
телефон: 3616-296, 363-1620, 363-1104, 3613-734/лок. 1620 и 1104
или електронски: **biblioteka@uzzpro.gov.rs**

Главни и одговорни уредник: Смиља Богдановић, начелник Одељења
smilja.bogdanovic@uzzpro.gov.rs

Технички уредник: Јелена Васиљевић, оператер за системе базе података

Сарадници: Гордана Јуришић, документалиста
Смиљана Павков, документалиста
Гордан Горунковић, оператер за системе базе података
Гордана Михајловић, оператер припреме података
Радмила Тубин-Михајловић, оператер припреме података
Дејан Станојловић, оператер за системе базе података

Лектор: Смиља Богдановић

Коректор: Јелена Васиљевић

Компјутерска обрада: Радинка Мићовић, програмер софтверских решења и
Одељење за информационо-документационе и библиотечке послове

ШТАМПА: УПРАВА ЗА ЗАЈЕДНИЧКЕ ПОСЛОВЕ РЕПУБЛИЧКИХ ОРГАНА

Београд, Немањина 22-26

САДРЖАЈ

- 1.** Преглед одабраних правних прописа објављених у службеним гласилима Републике Србије, Аутономне Покрајине Војводине и Града Београда
- 2.** Списак претплата на дневне листове, службена гласила и часописе
- 3.** Преглед старих публикација
- 4.** Преглед нових књига
- 5.** Листа најчитанијих књига

1

**ПРЕГЛЕД ОДАБРАНИХ ПРАВНИХ ПРОПИСА
ОБЈАВЉЕНИХ У СЛУЖБЕНИМ ГЛАСИЛИМА
РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ, АУТОНОМНЕ ПОКРАЈИНЕ
ВОЈВОДИНЕ И ГРАДА БЕОГРАДА**

УСТАВНОПРАВНИ И ПОЛИТИЧКИ СИСТЕМ

Службени гласник Републике Србије

Укази о додели одликовања, Службени гласник Републике Србије бр. 101/2017

Указ о опозиву са дужности изванредног и опуномоћеног амбасадора Републике Србије у Републици Турској, Данила Вучетића, Службени гласник Републике Србије бр. 101/2017

Указ о постављењу на дужност изванредног и опуномоћеног амбасадора Републике Србије у Арапској Републици Египат, Југослава Вукадиновића, Службени гласник Републике Србије бр. 103/2017

Указ о опозиву са дужности изванредног и опуномоћеног амбасадора Републике Србије у Словачкој Републици, Шанија Дермакуа, Службени гласник Републике Србије бр. 103/2017

Указ о додели одликовања, Службени гласник Републике Србије бр. 106/2017

Одлуке о изменама Одлуке о утврђивању састава Парламентарног одбора за стабилизацију и придруживање, Службени гласник Републике Србије бр. 100/2017

Одлука о изменама Одлуке о избору чланова и заменика чланова одбора Народне скупштине Републике Србије, Службени гласник Републике Србије бр. 100/2017

Одлука о допуни Одлуке о избору чланова и заменика чланова одбора Народне скупштине Републике Србије, Службени гласник Републике Србије бр. 100/2017

Одлука о именовању саветника председника Републике, Сузане Васиљевић, Службени гласник Републике Србије бр. 100/2017

Одлука о изменама Одлуке о избору чланова и заменика чланова одбора Народне скупштине Републике Србије, Службени гласник Републике Србије бр. 104/2017

Одлука о образовању Координационог савета за електронску управу, Службени гласник Републике Србије бр. 104/2017

Одлука о измени Одлуке о образовању Комисије за контролу државне помоћи, Службени гласник Републике Србије бр. 104/2017

Решење о изменама Решења о утврђивању листе означених лица, Службени гласник Републике Србије бр. 99/2017

Решење о постављењу вршиоца дужности заменика директора Управе за заједничке послове републичких органа, Милице Лукешевић, Службени гласник Републике Србије бр. 101/2017

Решење о додели мандата члана националног савета ради попуне упражњеног места у Националном савету украјинске националне мањине, Службени гласник Републике Србије бр. 102/2017

Решење о престанку дужности генералног конзула Републике Србије у Мостару, Босна и Херцеговина, Горана Стојковића, Службени гласник Републике Србије бр. 104/2017

Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори

Закон о потврђивању Конвенције о нуклеарној сигурности, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 10/2017

Меморандум о разумевању између Владе Републике Србије и Владе Уједињених Арапских Емирата о оснивању Мешовитог комитета за конзуларна питања, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 11/2017

Обавештење о датуму ступања на снагу Мултилатералног споразума између Европске заједнице и њених држава чланица, Републике Албаније, Босне и Херцеговине, Републике Бугарске, Републике Хрватске, БЈР Македоније, Републике Исланд, Републике Црне Горе, Краљевине Норвешке, Румуније, Републике Србије и Мисије привремене управе Уједињених нација на Косову о успостављању Заједничког европског ваздухопловног подручја, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 11/2017

Службени лист Аутономне Покрајине Војводине

Измене и допуне Статута Адвокатске коморе Војводине, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 50/2017

ФИНАНСИЈЕ И ПРИВРЕДА

Службени гласник Републике Србије

Уредба о допуни Уредбе о ближим условима, критеријумима и елементима за паушално опорезивање обвезника пореза на приходе од самосталне делатности, Службени гласник Републике Србије бр. 98/2017

Уредба о престанку важења Уредбе о обављању основног, редовног и ванредног прегледа чамаца и пловећих постројења, Службени гласник Републике Србије бр. 98/2017

Уредба о изменама Уредбе о расподели подстицаја у пољопривреди и руралном развоју у 2017. години, Службени гласник Републике Србије бр. 101/2017

Уредба о утврђивању Просторног плана подручја посебне намене инфраструктурног коридора ауто-пута Е-80, деоница Ниш–Мердаре, Службени гласник Републике Србије бр. 102/2017

Уредба о изменама Уредбе о утврђивању Програма подстицања регионалног и локалног развоја у 2017. години, Службени гласник Републике Србије бр. 102/2017

Уредба о утврђивању Програма остваривања Стратегије развоја енергетике Републике Србије до 2025. године са пројекцијама до 2030. године за период од 2017. до 2023. године, Службени гласник Републике Србије бр. 104/2017

Уредба о утврђивању Државног програма хитних санационих радова на објектима за заштиту од вода на десној обали Западне Мораве у циљу заштите насеља, магистралног гасовода и пољопривредних површина у селу Почековина код Трстеника, оштећеним у поплавама у марту 2016. године, Службени гласник Републике Србије бр. 104/2017

Уредба о измени Уредбе о утврђивању Државног програма обнове јавних објеката у јавној својини у секторима образовања, здравства и социјалне заштите, Службени гласник Републике Србије бр. 104/2017

Уредба о изменама Уредбе о утврђивању Државног програма обнове инфраструктуре која је у надлежности јединице локалне самоуправе, Службени гласник Републике Србије бр. 104/2017

Уредба о изменама Уредбе о расподели подстицаја у пољопривреди и руралном развоју у 2017. години, Службени гласник Републике Србије бр. 106/2017

Уредба о утврђивању Просторног плана подручја експлоатације Колубарског лигнитског басена, Службени гласник Републике Србије бр. 107/2017

Одлука о оснивању Националног координационог тела за олакшање трговине, Службени гласник Републике Србије бр. 98/2017

Одлука о одређивању одговорних лица и тела у систему управљања програмима претприступне помоћи Европске уније за период 2007–2013. године, Службени гласник Републике Србије бр. 101/2017

Одлука о одређивању одговорних лица и тела за управљање програмима претприступне помоћи Европске уније у оквиру инструмента за претприступну помоћ (ИПА II) за период 2014–2020. године, Службени гласник Републике Србије бр. 101/2017

Одлука о изменама и допунама Одлуке о Контном оквиру и садржини рачуна у Контном оквиру за банке, Службени гласник Републике Србије бр. 101/2017

Одлука о прикупљању, обради и достављању података о стању и структури рачуна из Контног оквира, Службени гласник Републике Србије бр. 101/2017

Одлука о изменама и допунама Одлуке о извештавању банака, Службени гласник Републике Србије бр. 101/2017

Одлука о обрасцима и садржини позиција у обрасцима финансијских извештаја за банке, Службени гласник Републике Србије бр. 101/2017

Одлука о допунама Одлуке о врстама девиза и ефективног страног новца које се купују и продају на девизном тржишту, Службени гласник Републике Србије бр. 101/2017

Одлука о изменама и допунама Одлуке о класификацији билансне активе и ванбилансних ставки банке, Службени гласник Републике Србије бр. 101/2017

Одлука о измени Одлуке о образовању Савета за мала и средња предузећа, предузетништво и конкурентност, Службени гласник Републике Србије бр. 102/2017

Одлука о измени Одлуке о оснивању Координационог тела за координацију активности на реализацији комерцијалног уговора о модернизацији и реконструкцији мађарско-српске железничке пруге на територији Републике Србије, деоница Београд Центар – Стара Пазова, Службени гласник Републике Србије бр. 102/2017

Одлука о престанку важења Одлуке о начину приватизације јавне ветеринарске службе, Службени гласник Републике Србије бр. 103/2017

Одлука о висини накнаде за ванредни превоз на државним путевима у Републици Србији, Службени гласник Републике Србије бр. 103/2017

Одлука о изради Просторног плана подручја посебне намене Парка природе „Златибор“, Службени гласник Републике Србије бр. 104/2017

Одлука о износима минималних акциза за дуванске прерађевине, Службени гласник Републике Србије бр. 106/2017

Одлука о изменама Одлуке о распореду и коришћењу средстава за суфинансирање јединица локалне самоуправе за израду пројектно-техничке документације у 2017. години, Службени гласник Републике Србије бр. 106/2017

Одлука о измени Одлуке о висини посебне накнаде за употребу јавног пута, његовог дела и путног објекта (путарина), Службени гласник Републике Србије бр. 106/2017

Правилник о врсти, намени и прегледима чамаца, пловећих тела и плутајућих објеката, Службени гласник Републике Србије бр. 98/2017

Правилник о изменама Правилника о критеријумима за избор кандидата за полазнике курса за Основну обуку припадника ватрогасно-спасилачких јединица, Службени гласник Републике Србије бр. 98/2017

Правилник о допуни Правилника о садржини документације која се подноси уз захтев за издавање дозволе за увоз, извоз и транзит отпада, Службени гласник Републике Србије бр. 98/2017

Правилник о изменама и допуни Правилника о параметрима квалитета за обављање поштанских услуга и минималном квалитету у обављању универзалне поштанске услуге, Службени гласник Републике Србије бр. 98/2017

Правилник о квалитету ваздухопловних података и ваздухопловних информација за Јединствено европско небо, Службени гласник Републике Србије бр. 99/2017

Правилник о критеријумима за утврђивање минималног износа који одређује јединица локалне самоуправе за плаћање трошкова инвестиционог одржавања заједничких делова зграде, Службени гласник Републике Србије бр. 101/2017

Правилник о облику и садржини обрасца понуде финансијске погодбе, Службени гласник Републике Србије бр. 101/2017

Правилник о изменама и допунама Правилника о обрасцима пореских пријава за утврђивање пореза на имовину, Службени гласник Републике Србије бр. 101/2017

Правилник о изменама Правилника о платама и другим примањима запослених у Министарству финансија – Пореска управа, Службени гласник Републике Србије бр. 101/2017

Правилник о допуни Правилника о одређивању царинских органа за царињење одређених врста робе или спровођење одређених поступака, Службени гласник Републике Србије бр. 101/2017

Правилник о спречавању загађења унутрашњих вода проузрокованог пловидбом, Службени гласник Републике Србије бр. 102/2017

Правилник о допунама Правилника о изгледу службеног одела царинских службеника, Службени гласник Републике Србије бр. 103/2017

Правилник о допунама Правилника о начину употребе и трајању службене одеће овлашћених и других царинских службеника, Службени гласник Републике Србије бр. 103/2017

Правилник о условима и документација за издавање и одузимање лиценце за рад непрофитних стамбених организација и начину вођења и садржини Регистра непрофитних стамбених организација, Службени гласник Републике Србије бр. 104/2017

Правилник о усклађеним износима оствареног укупног месечног прихода домаћинства, као услова за стицање статуса енергетски угроженог купца, Службени гласник Републике Србије бр. 104/2017

Правилник о измени и допунама Правилника о утврђивању Програма мера здравствене заштите животиња за 2017. годину, Службени гласник Републике Србије бр. 104/2017

Правилник о утврђивању правила за управљање протоком ваздушног саобраћаја, Службени гласник Републике Србије бр. 104/2017

Правилник о изменама и допунама Правилника о основним правилима у области цивилног ваздухопловства и надлежностима Европске агенције за безбедност ваздушног саобраћаја, Службени гласник Републике Србије бр. 104/2017

Правилник о аеросолним распршивачима, Службени гласник Републике Србије бр. 106/2017

Правилник о квалитету сировог млека, Службени гласник Републике Србије бр. 106/2017

Стратегија за сузбијање неправилности и превара у поступању са финансијским средствима Европске уније у Републици Србији за период 2017–2020. године, Службени гласник Републике Србије бр. 98/2017

Смернице Добре произвођачке праксе, Службени гласник Републике Србије бр. 97/2017

Списак овлашћених контролних организација за обављање контроле и сертификације у органској производњи за 2018. годину, Службени гласник Републике Србије бр. 106/2017

Измена и допуна Јавнобележничке тарифе, Службени гласник Републике Србије бр. 98/2017

Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори

Закон о потврђивању Споразума о зајму (Пројекат инклузивног предшколског образовања и васпитања) између Републике Србије и Међународне банке за обнову и развој, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 10/2017

Закон о потврђивању Финансијског уговора Клинички центри/Ц између Републике Србије и Европске инвестиционе банке, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 11/2017

Закон о потврђивању Уговора о оснивању Транспортне заједнице, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 11/2017

Закон о потврђивању Уговора о зајму за кредит за повлашћеног купца за Пројекат модернизације и реконструкције мађарско-српске железничке везе на територији Републике Србије, за деоницу Београд Центар – Стара Пазова између Владе Републике Србије, коју представља Министарство финансија, као зајмопримца и кинеске Export-import банке, као зајмодавца, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 11/2017

Закон о потврђивању Уговора о зајму између KfW, Франкфурт на Мајни и Републике Србије коју представља министар финансија за Програм водоснабдевања и канализације у општинама средње величине у Србији V, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 11/2017

Закон о потврђивању Уговора о изменама и допунама финансијских уговора 23.761, 24.745, 25.002, 25.198, 25.497, 25.610, 25.872, 81.657 и 82.640 између Републике Србије и Европске инвестиционе банке, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 11/2017

Споразум о сарадњи између Владе Републике Србије и Владе Републике Турске у области вода, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 10/2017

Споразум о сарадњи између Владе Републике Србије и Владе Републике Турске у области шумарства, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 10/2017

Меморандум о разумевању између Владе Републике Србије и Владе Државе Кувајт о сарадњи у области нафте и гаса, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 10/2017

Меморандум о сарадњи у области поштанског и телекомуникационог саобраћаја између Министарства трговине, туризма и телекомуникација Републике Србије и Министарства

саобраћаја и веза Републике Српске, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 11/2017

Обавештење о датуму ступања на снагу Споразума између Владе Републике Србије и Владе Републике Италије о узајамном регулисању међународног друмског превоза путника и ствари, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 10/2017

Обавештење о датуму ступања на снагу Протокола о спречавању загађења вода проузрокованог пловидбом уз Оквирни споразум о сливу реке Саве, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 10/2017

Обавештење о датуму ступања на снагу Протокола о управљању наносом уз Оквирни споразум о сливу реке Саве, сачињен у Брчком, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 10/2017

Службени лист Аутономне Покрајине Војводине

Правилник о додели бесповратних подстицајних средстава за суфинансирање реализације пројеката примене топлотних пумпи за загревање/хлађење објеката јавне намене, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 48/2017

Правилник о додели бесповратних средстава непрофитним институцијама/удружењима грађана са територије Аутономне Покрајине Војводине, за финансирање пројеката од значаја за развој туристичког потенцијала Аутономне Покрајине Војводине за помоћ маркетиншким активностима за манифестације од међународног и изузетног значаја на територији АП Војводине, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 50/2017

Правилник за доделу бесповратних средстава локалним самоуправама са територије АП Војводине за суфинансирање пројеката из области електронских комуникација и информационог друштва за 2017. годину, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 51/2017

Правилник о додели бесповратних средстава привредним субјектима за допринос развоју социјалне економије АП Војводине у 2017. години, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 51/2017

Правилник о изменама и допунама Правилника о додели бесповратних средстава за суфинансирање трошкова организације регионалних међународних сајамских манифестација у АП Војводини, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 51/2017

Решење о изменама Решења о установљавању ловишта „Обедска бара“, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 49/2017

Решење о изменама Решења о установљавању ловишта „Посавско ловиште Купиник“, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 49/2017

Службени лист Града Београда

Одлука о ребалансу буџета града Београда за 2017. годину, Службени лист Града Београда бр. 78/2017

Одлука о измени Одлуке о обиму средстава за вршење послова града и градских општина и утврђивању прихода који припадају граду, односно градским општинама у 2017. години, Службени лист Града Београда бр. 78/2017

Одлука о финансирању програма, пројеката и активности корисника средстава буџета града Београда у 2018. и 2019. години, Службени лист Града Београда бр. 78/2017

Одлука о измени и допуни Одлуке о одређивању зона на територији града Београда, Службени лист Града Београда бр. 78/2017

Одлука о измени и допуни Одлуке о одређивању зона и најопремљенијих зона на територији града Београда за утврђивање пореза на имовину, Службени лист Града Београда бр. 78/2017

Одлука о допуни Одлуке о висини стопе пореза на имовину, Службени лист Града Београда бр. 78/2017

Одлука о утврђивању просечних цена квадратног метра одговарајућих непокретности на територији града Београда за утврђивање пореза на имовину у 2018. години, Службени лист Града Београда бр. 78/2017

Одлука о успостављању сарадње између града Београда, Република Србија и града Сеула, Република Кореја, Службени лист Града Београда бр. 83/2017

Наредба о спровођењу активности општинских штабова и кризних тимова за ванредне ситуације у зимским условима у сезони 2017/2018, Службени лист Града Београда бр. 77/2017

Решење о измени Решења о оснивању Буџетског фонда за енергетску ефикасност града Београда, Службени лист Града Београда бр. 74/2017

Решење о изменама и допунама Решења о утврђивању списка наручилаца за чије потребе Служба за централизоване јавне набавке и контролу набавки спроводи поступке централизованих јавних набавки, Службени лист Града Београда бр. 74/2017

Решење о посебном режиму саобраћаја на подручју града Београда у периоду од 15. новембра 2017. године до 15. марта 2018. године (у зимским условима), Службени лист Града Београда бр. 74/2017

Решење о одређивању категорија јавних зелених површина, Службени лист Града Београда бр. 74/2017

Решење о измени и допуни Решења о образовању градског штаба за ванредне ситуације на територији града Београда, Службени лист Града Београда бр. 82/2017

Друге измене и допуне Програма уређивања и доделе грађевинског земљишта за 2017. годину, Службени лист Града Београда бр. 82/2017

РАДНИ ОДНОСИ, ЗДРАВСТВЕНА И СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА

Службени гласник Републике Србије

Закон о медицинским средствима, Службени гласник Републике Србије бр. 104/2017

Закон о допунама Закона о здравственој документацији и евиденцијама у области здравства, Службени гласник Републике Србије бр. 104/2017

Правилник о изменама Правилника о здравственој исправности базенских вода, Службени гласник Републике Србије бр. 97/2017

Правилник о изменама Правилника о уговарању здравствене заштите из обавезног здравственог осигурања са даваоцима здравствених услуга за 2017. годину, Службени гласник Републике Србије бр. 98/2017

Правилник о изменама Правилника о утврђивању радних места, односно послова на којима се стаж осигурања рачуна са увећаним трајањем у Министарству финансија – Пореска управа, Службени гласник Републике Србије бр. 102/2017

Правилник о изменама и допунама Правилника о Листи лекова који се прописују и издају на терет средстава обавезног здравственог осигурања, Службени гласник Републике Србије бр. 103/2017

Решење о одређивању основице осигурања на коју се обрачунава и плаћа допринос за пензијско и инвалидско осигурање за лица укључена у обавезно осигурање, Службени гласник Републике Србије бр. 97/2017

Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори

Закон о потврђивању Заједничке конвенције о сигурности управљања истрошеним горивом и о сигурности управљања радиоактивним отпадом, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 10/2017

Службени лист Аутономне Покрајине Војводине

Правилник о понашању запослених у спречавању сукоба интереса у Покрајинском секретаријату за регионални развој, међурегионалну сарадњу и локалну самоуправу, Службени лист Аутономне Покрајине Војводине бр. 51/2017

Службени лист Града Београда

Одлука о прихватању Европске повеље о родној равноправности на локалном нивоу, Службени лист Града Београда бр. 82/2017

ОБРАЗОВАЊЕ, НАУКА, КУЛТУРА И ФИЗИЧКА КУЛТУРА

Службени гласник Републике Србије

Закон о дуалном образовању, Службени гласник Републике Србије бр. 101/2017

Закон о изменама и допунама Закона о предшколском васпитању и образовању, Службени гласник Републике Србије бр. 101/2017

Закон о изменама и допунама Закона о основном образовању и васпитању, Службени гласник Републике Србије бр. 101/2017

Закон о изменама и допунама Закона о средњем образовању и васпитању, Службени гласник Републике Србије бр. 101/2017

Правилник о Националном оквиру образовања и васпитања, Службени гласник Републике Србије бр. 98/2017

Правилник о ближим условима за дигитализацију библиотечно-информационе грађе и извора, Службени гласник Републике Србије бр. 102/2017

Решења о додели националног спортског признања, Службени гласник Републике Србије бр. 98/2017

Решење о додели националног спортског признања, Службени гласник Републике Србије бр. 106/2017

Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори

Меморандум о разумевању између Владе Републике Србије и Владе Републике Турске о сарадњи на реализацији рестаурације „Парног купатила браће Крсмановић“ у Београду, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 10/2017

Меморандум о разумевању Владе Републике Србије и Владе Републике Турске на реализацији рестаурације Бајракли џамије у Београду, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 10/2017

Меморандум о сарадњи између Владе Републике Србије и Владе Републике Турске на реализацији рестаурације хамама у оквиру комплекса тврђаве Голубачки град, Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 10/2017

Обавештење о датуму ступања на снагу Споразума о учешћу у Средњеевропском програму универзитетске размене („СЕЕPUS III“), Службени гласник Републике Србије – Међународни уговори бр. 11/2017

Службени лист Града Београда

Одлука о подизању спомен-обележја у знак сећања на полицијске службенике који су жртвовали своје животе вршећи службену дужност зарад мира и безбедности Републике Србије, Службени лист Града Београда бр. 82/2017

Одлука о подизању споменика Карлу Малдену, Службени лист Града Београда бр. 82/2017

Одлука о подизању споменика Црнотравском неимару, Службени лист Града Београда бр. 82/2017

Одлука о постављању савремене скулптуре „Трипод“, Службени лист Града Београда бр. 82/2017

Решење о измени Решења о образовању комисија за процену потреба за пружањем додатне подршке детету и ученику, Службени лист Града Београда бр. 74/2017

РАЗНО

Службени гласник Републике Србије

Индекси потрошачких цена за октобар 2017. године, Службени гласник Републике Србије бр. 102/2017

Подаци о просечним зарадама и просечним зарадама без пореза и доприноса по запосленом исплаћеним у октобру 2017. године, Службени гласник Републике Србије бр. 106/2017

Службени лист Града Београда

Показатељ потрошачких цена у септембру 2017. године, Службени лист Града Београда бр. 74/2017

2

СПИСАК ПРЕТПЛАТА НА ДНЕВНЕ ЛИСТОВЕ, СЛУЖБЕНА ГЛАСИЛА И ЧАСОПИСЕ ЗА ПОТРЕБЕ БИБЛИОТЕКЕ УПРАВЕ У 2017. ГОДИНИ

ДНЕВНИ ЛИСТОВИ И ЧАСОПИСИ

1.	АЛО
2.	БЛИЦ
3.	ВЕЧЕРЊЕ НОВОСТИ
4.	ВРЕМЕ
5.	ДАНАС
6.	ИНФОРМЕР
7.	КУРИР
8.	НЕДЕЉНИК
9.	НИН
10.	ПЕЧАТ
11.	ПОЛИТИКА

СЛУЖБЕНА ГЛАСИЛА

1.	СЛУЖБЕНИ ГЛАСНИК РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
2.	СЛУЖБЕНИ ГЛАСНИК РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ – МЕЂУНАРОДНИ УГОВОРИ
3.	СЛУЖБЕНИ ЛИСТ АП ВОЈВОДИНЕ
4.	СЛУЖБЕНИ ЛИСТ ГРАДА БЕОГРАДА

СТРУЧНИ ЧАСОПИСИ

1.	ЛИПАР: часопис за књижевност, језик, уметност и културу
2.	РС PRESS
3.	ПРАВНА ПРАКСА: часопис за примену прописа

ОСТАЛЕ СЕРИЈСКЕ ПУБЛИКАЦИЈЕ

1.	БИЛТЕН ДРЖАВНОГ ПРАВОБРАНИЛАШТВА
2.	БИЛТЕН ЈАВНИХ ФИНАНСИЈА
3.	БИЛТЕН МИНИСТАРСТВА ДРЖАВНЕ УПРАВЕ И ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ
4.	БИЛТЕН РЕПУБЛИЧКОГ ЗАВОДА ЗА СТАТИСТИКУ
5.	БИЛТЕН УСТАВНОГ СУДА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
6.	МЕСЕЧНИ СТАТИСТИЧКИ ПРЕГЛЕД
7.	САОПШТЕЊА РЕПУБЛИЧКОГ ЗАВОДА ЗА СТАТИСТИКУ

3

ПРЕГЛЕД СТАРИХ ПУБЛИКАЦИЈА

Излазећи у сусрет све израженијим захтевима корисника да пронађу одговор на специфична питања из професионалне праксе, кроз Информативни билтен континуирано ћемо упознавати своје читаоце са садржајима старих књига из богате ризнице библиотеке Управе. Наш фонд обухвата, између осталог, и вредне писане документе који, осим документационе, имају и научну и стручну вредност. Будући да су посредни књиге од историјског значаја, као и периодична издања и друге драгоцене библиотечке целине којима располажу постојећи фондови, овим путем настојали смо да проширимо лектуру свима онима који желе да се стручно усавшавају. Напомињемо да ове књиге (из којих дајемо само изводе) могу да се користе само у читаоници библиотеке Управе за заједничке послове републичких органа.

За овај број издвајамо:

1. М. Ђ. Милићевић: Живот Срба сељака, Београд: 1894.

У наредним бројевима Информативног билтена наставићемо са приказима тематски и жанровски разноврсних публикација нашег богатог фонда.

СРПСКА КРАЉЕВСКА АКАДЕМИЈА

СРПСКИ ЕТНОГРАФСКИ ЗБОРНИК

КЊИГА ПРВА

ЖИВОТ СРБА СЕЉАКА

НАПИСАО

М Ђ МИЛИЋЕВИЋ

(ДРУГО ПРЕРАЂЕНО И ПОПУЊЕНО ИЗДАЊЕ)

У БЕОГРАДУ

У ДРЖАВНОЈ ШТАМПАРИЈИ КРАЉЕВИНЕ СРБИЈЕ

1894

ЦЕНА 2 ДИНАРА

VIII

СРБИ СЕЉАЦИ ПРЕМА ПОЈАВАМА У ПРИРОДИ

1. *Сунце кад помркне* сељаци држе да нека хаждаја, по имену *Врколак*, хоће да га прогута. Зато истрчи и мало и велико напоље и, што јаче могу, лупају у котлове, тепсије, тигање, клепетуше, и у све што звечи, те том лупњавом поплаше *Врколака*, а без тога, држе, он би сунце прогутао. (Тимоч, Крајина)

2. Једне године помркло сунце, а кмет истрчи у село, и повиче на сељаке:

»Пуцајте брже, зар не видите да га хала прождре!« (После је кмет одговарао власти за то). (Подгорина)

3. *»Сунце кад урани,«* то јест, кад сунце изјутра рано обасја, па наскоро за тим зађе за облаке, сељаци се надају скорој киши. (Шумадија)

4. Сунце, седајући у вече, кад се смири за облак, сељаци велè да ће сутра бити кише; а кад је дању и шаровито небо, па се сунце смири грејући јасно, без икаква облачка, они очекују сутра ведар дан. (Шумадија)

5. Кад сунце греје а киша пада, сељаци веле *Порађа се вештица*. (Шумадија)

6. *Сунчевићи* су као два мала сунца која се некад јаве кроз облаке око правога сунца. То ће бити два јача прамена сунчане светлости која пробија кроз продрте облаке. Сељаци то узимају као знаке да ће се време променити. (Шумадија)

7. *Кумовска слама*. Онај млечни пут на небу сељаци зову *Кумовска слама*. И причају да је постао овако: Украо кум у кума сламу, веле они, па, носећи је, просипао путем, и то остало сада на небу за углед свету!

(Шумадија)

8. *Влашиће*, звезде, сељаци држе као седам брата и зову их: *Мика* и *Миока*, *Рака* и *Раока*, *Орисав* и *Борисав*, и седми *Милисав*.

Други опет казују им ова имена: *Воле* и *Волета*, *Рале* и *Ралета*, *Миле* и *Милета* и *Мали Пржосжак*.

(Шумадија)

9. *Младу месецу* кад је један рог окренут право ка земљи, а други на више к небу, сељаци верују да ће та четврт бити ведро и сушна.

А кад млад месец пусти трбух к земљи, а рогове обрне к небу — биће кишовито.

(Шумадија)

10. *Ограда око месеца*, која се некад виђа на ведрју небу око месеца, знак је, по тумачењу сељака, да ће скоро бити кише.

(Шумадија)

11. *Нову месецу*, кад га угледају први пут, сељаци говоре овако: Здрав здрављаче, весељаче! Венац ти на главу, а мечи здравље и весеље у кућу!

(Шумадија)

12. Неки само изваде какав новац, па се потару њим по коси или по бради, ако нису обријани, као да буде у њих новаца као длака на глави или у бради.

13. Неки три пута рекну: ја пун, ти празан; ја пун, ти празан; ја пун, ти празан!

(Шабач)

14. *Звезда кад полети* преко неба, не треба да казује онај који то смотри. Јер то роб, чија је то звезда, побегне из тамнице, па ће се обазнати, и ухватиће га, ако се проговори о бежању његове звезде.

(Шумадија)

15. Кад грми и пуца тресак, сељаци веле да се не ваља крстити. Ако питате зашто? Многи ће вам одговорити овако: Бог громом туче ђаволе, а ђаво, бежећи од грома, може прибећи човеку под крст, да се заклони од ударца, те ће тако с њега и човек страдати од грома.

16. „Најпре муња; за муњом тресак, а за треском пљусак,“ веле сељаци.

Прича се како је некака жена, за време кише и грмљавине, стајала на вратима своје куће, а дете јој истрчало на поље под кишу:

— Около Бого! У кућу ђаволе! викне жена, молећи Бога да громови прођу около њене куће, а дете опет, несташни мали ђаво, да се врати у кућу.

17. *Јалова муња* зове се она светлица у облацима која сева а грмљавина се не чује.

Јалова муња рече се и злоћуду чељадету које се свађа много а послује мало: *Сева као јалова муња*.

18. Ако грми на Св. Илију (20 јула) црвљаће се ораси и лешњици те године. (Шумадија)

19. Кад се на ведрој ноћи виде на небу врло многе звезде, чешће него обично што су, сељаци веле: биће кише! (Шумадија)

20. *Ветар устока* или *кошава* обично дува три дана, седам дана, некад три недеље, а некад чак и шест недеља. Најжешћи је у Пожаревцу, у Градишту, у Ждрелу, у Параћину и код Делиграда.

Оздо до Мирочких и Мајданпечких планина он доноси (Крајини, Кључу, и Црној Реци) кишу, а нама овамо горе редовно доноси сушу.

Ветар *северни* и *западни* доносе зими снег а лети кишу. Они никад не дувају дуго.

Ветар *јужни* лети је врућ, а зими крави снег. Он мало кише доноси.

Ветар који дува у пролеће кад гора листава у источним крајевима зове се: ветар *Разви-гора*.

21. Кад магла јутром пада у долине, изведриће се; а кад се диже у висину, биће кише. (Шумадија)

22. Кад се даљне планине лепо виде, као да су близу, биће кише, а кад их, на ведром дану, попадне нека пепељава маглица, те се не могу добро да виде, онда то слути на сушу. (Шумадија)

23. Кад се одвугне биће кише:

24. Кад се ватра сија, то јест, кад се жар у ватри сија белом бојом, слуги на ведро и суво време.

25. А кад се по живу жару опажа пухор као ереш, и боја је жару тамна и тек црвена, биће кише. (Свуда)

26. *Кад се воде прозевљу.* У једријој којој реци тече вода тихо, нечујно, па тек на један мах стане шуштати као да се прелева преко каквих крупних каменова. То обично бива на бродовима где има и тајца и брзака. Сељаци, чувши то шуштање, веле: *Прозевљу се воде на кишу.* Или: *Прозевљу се бродови на време.*

И појаву и речи о њој чуо сам први пут 24 маја 1862, у Баљевцу, код црквине Никољаче поред Ибра.

27. Кад је камење у текућој води мокро за читава два прста више од воде, докле га вода текући не дохвата, сељаци кажу: *биће скоро кише!* (Параћинска)

28. Да би престала киша, и да би било сунца и врућине, жене сипљу ватре у рупе од сноваћег коља (где су пређу сновале). (Шавач.)

29. *Пшеница* је од свих семена за највеће поштовање, јер се од ње меси света метурђија, и славски колач!

„Кад нестане овце и пшенице

Настануће последње вријеме“!

(Свуда)

30. Кад човек полази куд на коњу, па му коњ мокри на поласку — није добро, а кад балега — добро је.

31. Када, путујући, наиђе на зеца или на змију, или му те животиње пређу пут, није добро.

32. Ако сретне попа није рад, и одмах откида нешто са себе или с коња, или из кола, и баца за њим. Ако ли сретне Циганина, радује се!

33. Ако сретне чељаде са судима пуним воде, радује се а ако је оно са судима празним, не радује се.

34. Ако у путу сретне лисицу, добро је. (Свуда)

35. Кад коњу стане мокраћа, преводе га преко које венчане хаљине; или га венчаним појасом опасују; или га кроз венчану хаљину напајају; или узму сламку врховима

прста казаоца и малића (савијена преко два средња прста), и пребаце преко коња. (Шабач.)

36. Други опет, у таком случају, одмах нађу белу вап, и упусте је у цев којом мокраћа излази: веле да се коњ од овога одмах помокри. (Ужич.)

37. Кад мало дете меће ногу у чанак није ствари, а кад чанак меће на главу добро је!

38. Кад здрава чаша цикне у руци, зло

39. Кад кућна брвна пуцају, слуте на зло.

40. Кад ствари кућне пуцкају, слуте на сеобу.

41. Кад се при саткивању платна устави шипка, не слуте на добро.

42. Кад се прво јагње ојагњи врапо, није добро.

43. Кад се чељаде чешља, па му нехотице остане прамен косе неушлетен, није добро. (Ужичко)

44. Кад се мачка умива, окренувши се ка истоку, слуте на лепо време; а кад се окрене западу слуте на ружно. (Свуда)

45. Кад се мачке вију око огњишта, или око пећи, слуте да ће студен наступити. (Свуда)

46. Мачка се крије кад хоће да се омаци, а кучка гледа да јој је место склонито. (Свуда)

47. Крава, кад хоће да се отели, само ако је у слободи, отићи ће и сакриће се тако да ће говедар имати муку, докле нађе теле.

48. Овца и коза слабо се крију.

49. Крмача тражи дебео шушањ да јој је мекше. Обично се то налази међу две класе. Зато је Вреочанин и избацио ону познату досетку, како је видео да се крмача опрасила у врх грма, у ракљама! То јест, класи у ракљама. (Шумадија)

50. Кад говеда гдегод стану букати, и разривати земљу папцима и роговима, знак је да је ту пала говеђа крв: или је вук које говече удавио, или је газда које заклао.

То је врло тужно слушати. (Шумадија)

51. Кад вуџ арлукне на једном крају села, сва се стока престрави чак на другом крају, и сабија се у гомилу — да се брани.

52. И наша говеда у Шумадији плаше се од лава, ма да га никад нису видела ни чула.

Једном на београдској пијаци, у једној менажерији, бејаше и један лав средње величине.

Сељак један продао дрва, изишао с празним колима на пијаци, и оставио волове, па сео на земљу да преброји паре. У то рикну лав у кавезу, а волови скочише све у пропац, колико брже могу, бежећи онамо ка Стамбол-капији. Голему је муку имао и сељак, и полициски служитељи, докле су волове ухватили и задржали. Кад су их задржали били су мокри од зноја, и дрктали су од страха. (Шумадија)

53. Да би крава давала доста млека, меша јој се у трице траве повратича, и папраце, слатке траве. (Подгорина)

54. Овца је међу свом стоком благословена животиња. Све је од ње човеку на корист: и вуна, и кожа, и млеко, и месо, и папци, и рогови (ако је рогуша) па и сама балегга.

— Свети владика! веле људи, рекао некакав Црногорац: — а, божја вјера, гријеше. Света је моја овца, што ми се побалегга у кабао, па ја проциједим млијеко и једем у сласт. А да ми се по . . . он, бацио бих к врагу и кабао и млијеко“! (Црна Гора)

Овца кад се окрви, пуштају јој крв из ушију. То јест, одсеку вршкове од оба уха, па танком шибицом шибају по ушима да истече што више крви. Чобани држе да тим сачувају овцу да не крепа.

Неки, у таком случају, пребацују преко овце сламку коју узимљу врховима прста казаоца и малића (састављенима преко два средња прста).

И овци која се окрвила не дају да лежи него је све крећу да иде. (Шумадија)

55. *Метиљ* је овча болест, која може да затре овце. Сељаци се врло боје да им се овце не ометиљаве. Зато их чувају да не пасу росну траву, јер мисле да од такe паше добијају метиљ. Некад их држе дуго јутром у тору, докле роса не спадне с траве, па их тек онда пуштају.

56. *Коза* је, веле сељаци, од ђавола постала, али је, ето, држе људи само зато што је врло смлечна. (Свуда)

57. Кад свиња у устима носи бељушину на своје легало — слуги на зло време. (Шумадија)

58. Кад свиње узму грдити, и у устима носити разну бељушину тамо амо, ма да је време лепо, сељаци очекују снег или мраз. Прича се како је неки Турчин спахија, идући по селима, водио уза се и хоцу, да му казује, по календару, какво ће кад време бити. Видећи једном у неког домаћина да свиња носи бељушину у зубима, упита:

— На што то слуги?

— На зло време, Ага! одговори домаћин.

Спахија погледа у хоцу. А хоца, држећи да домаћин тако говори зато да њих час пре отера из куће, загледа у књигу, и рекне: Сутра је вас дан ведро и лепо!

Сутра дан осване на пољу снег *стојсер*, те спахија срдито рекне свом хоци:

— Батали ти хоца твоје књиге; влашки крмак зна боље и од тебе и од твојих књига! (Шумадија)

59. *Прасци* који се опрасе месеца фебруара (који сељаци зову *Сечко*), обично имају готове зубе, те секу сисе матери, са чега не могу да сисају. Ти се прасци зову *сечњаци*, и ако им вешт човек не исече те зубе, морају поскапати. (Шабач.)

60. *Грбница* је болест у свиња. Нешто их заболи у грлу и враг им отече. Од те болести могу све да помањкају.

То је као метиљ у овца.

Домаћини се врло плаше да им у свиње не удари грбница, а кад их куну, онда говоре:

„Гроница вас потрла!“

61. Кад пиле лежи поред ватре, неко ће у кући боловати.

62. Кад се у вече звижди у кући, пате се мишеви.

63. Не ваља се да мушко дете окреће вретено на које још није предено. (Ариље)

64. Кад петли певају с вечера, промениће се време.

65. Кад кокош *пропева*, слуги на зло у кући. Зато такој коки одмах кидају главу и бацају.

Кокош је злослут кад *пропева* онако како пева петао; а кад *какоће* — пошто снесе јаје, или кад се *раколи*, ходајући по авлији, те тим показује да је пуна *нарасти*, и да ће скоро *пронети*, онда је хвале и радују се. (Шабач.)

66. Ако кокош пропева као петао ваља је закопати у земљу, јер слуги мртвацу. (Подгорина)

67. Ако петли почну у вече певати, држи се да ће се променити време.

68. Ако пловке трче и лепршају се око куће — биће кише.

69. Ако се крушац соли зноји, или ако со у сланици одвугне, опет је то на кишу. (Шумадија)

70. Кад петао запева пре по ноћи, а не одговори му ни један други из села, знак је да је близу какав лупеж који о злу мисли. (Шумадија)

71. Кад певац запева на кућњем прагу, — ако се окренуо у кућу — доћи ће гост, а ако гледа од куће на поље, неко ће из куће путовати. (Свуда)

72. *Кокоши* кад узму дању да се пењу на висину, на ограду, или макар на што, па какоћу: *ко-ко-ко*: сељаци у Мачви веле: Биће велика и тешка вода!

Игњат Гајичански и Милован Мирковић из Дреновца више Шапца уверавају, да их ово никад није преварило.

73. Кад пловке полећу по авлији, и лепршају се као да се купају у води, сељаци веле: *Слуге на кишу*.

(Свуда)

74. Кад хуктача ноћу захукће, сви веле: *Хоће мрт-
вац из села!* (Подгорина)

75. Пчела је животињица за велико поштовање, није толико због меда, колико због воска од кога се граде свеће за цркву и за сваку богомољу:

„Кад нестане овце и пшенице,
Кад нестане пчеле и цвијета,
Настануће последње вријеме:
Кум ће кума звати да се суде,
А брат брата вијат' по мегдану.“

(Шумадија и свуда)

76. Пчеле ко паће у дрвету, па дрво закрети, сматра се као газда тих пчела. Али он, пре него би дрво закрестио, добро гледа да није дрво гдегод пре тога закрштено.

У старије време, кад је било доста земље и шуме, многе су завате заваћене и забрани забрањени и у својину узети само тим крстовима које онај који хоће да захвати отеше секиром на неколиким дрветима. То се звало: *завата, заватина, забран, бељевина*, итд.

77. *Восак од умрле кошнице* многи држе да је грехота узимати за молитвене свеће; за свеће треба восак од кошнице живе, подрезане. (Шумадија)

78. Кад у вече кокоши какоћу на седалу, хоће болест и смрт.

79. Кад псето пред кућом заарлуче, слути на смрт.

80. Кад се лисица близу чује, није добро.

81. Кад кукавица дође близу те кука, није на добро.

82. Кад говече риче ноћу, хоће пустиња!

83. Кад се јато чавака вије око чије куће, хоће смрт, или гладна година. (Стари Влак)

84. Кад пас промени глас и стане арлукати, слути зло домаћину свом, а и целом суседству. (Свуда)

85. Ако псето стане арлукати код куће, држе да слути на зло. Зато га свакад терају да то не би чинило.

Неће ли да престане, убију га. Ако туђе псето дође чијој кући, па ту заарлуче, домаћи му срдито реку: — За газдом! И терају га, или га и убију. (Свуда)

86. Миш, ако прогризе хаљину, или другу штету учини, држи се да је то слутња на већу штету.

87. Миш ако се удави у сир, или у кисео купус, опогани све. То се не једе докле га поп молитвом не освети.

Кад поп тако што освети, мора сам окусити пре других.

Прича се да је неки поп тако осветио сир, па после молитве, узео залогај те појео, а баба, гледајући што он ради, рекла:

— Бого, попо! благо ли си га теби и твојој души! Многу ли си поган ти својим језиком очистио!

Сирота бака овим је дала несташним језицима грађе за пакосне доскочке.... (Шабач.)

88. Беспослена баба молила Бога да јој да што ситно да може туцати. Бог створи буве, и да их баби да туцка.

Баба јурила несташне буве неко време, па онда рекне:

— О, Боже, ово су неки врагови; не даду се ни згледати, а то ли ухватити; него дај ми што мирније за туцкање!

И Бог јој да ваши!

Тако су, веле, постале ваши. (Шумадија)

89. Кад се чује да гракће гавран, мисли се да то слути на чију скору смрт. Зато се, на тако грактање, обично рече:

„Ту ти глас; за морем ти част!

А песма, на такве појаве, вели:

„Не виј вуче, не гракћи гавране,

Не плаш' те ми по гори дружине“! (Шумадија)

90. Кад се ждралови, у свом лету, помету, мисли се да је неко, из пакости, изнео пред њих решето, те

их тиме помео. Држи се да је грехота то чинити. Зато ће сваки честит човек, и свака честита жена, видећи их пометене, викнути:

»У уже ждрали; напред коловођа!

После чега држи се да ће они оварисати пут.

(Шумадија)

91. Кад сврака закрекеће пред кућом, знак је да ће тој кући скоро доћи гост, или бар глас. Зато се одмах рече: Сврачице, скитачице! ако био добар гласак, јоште покрекећи; ако л' био рђав гласак, ухвати се за грло па иди тамо за брдо! Ако после овога још покрекеће, добри су гласи, а ако одлети—зли су. (Шумадија)

92. Ласицу је грехота убити, веле сељаци.

Причају да су неки косачи, косећи ливаду, наишли на мале ласице, па их узели и наместили поред неке кладе. Ласица дође, и кад не нађе своје мале, помисли да су јој их побили, па оде к дрвету о ком је косачима висио у повразу лонац с ужином. Успуже се на дрво и побљује се у лонац, а њен је бљуванак, веле, отрован. Кад доцније нађе код кладе своје мале, она брже отрчи, успуже се наново уз дрво, и прегризе поврзлицу, те лонац падне и јело се проспе, да се косачи не би потровали.

(Шумадија)

93. Ласицу кад видиш, нипошто не убијај, него јој реци: Хајде, кумо, с Богом; предајем ти мише наше! Ако ли је гађаш, па не погодиш, доћи ће ноћу, и свега те изгрепсти. Погодиш ли је, доћи ће и изгрепсти те друга ласица.

(Ц. Гора)

94. Кад путнику зец пређе пут — не ваља; а ако му змија пређе — добро је!

Није лепо ни кад женско чељаде мушком пређе пут.

У Србији су некад народне старешине каштиговале женско чељаде које би мушком пут прешло! (Шумад.)

95. Ком долети коњска муха, нека је не убија, јер она јавља да му неко долази с пута.

Ваља је узети и три пута у њу хукнути говорећи:
 Ко иде — нека дође брзо! После је треба пустити. А
 ако се убије, догодиће се неко зло! (Свуда)

96. Ком јазавац ломи кукуруз, нека запази дан у
 који је кукуруз сејан, па нека увије јасенов прут, и од
 њега савије гужву, и забоду у земљу — јазавац му више
 неће јести кукуруза! (Ц. Гора)

97. Кад човека сврбе уста — љубиће се с ким.

98. Кад га сврби леви длан, примаће паре, а кад
 сврби десни — даваће!

99. Кад га сврби нос, љутиће се, или ће плакати.
 (Свуда)

100. Кад kokoш снесе јаје двојак (с два жујца) близ-
 ниће се газдарица!.... (Шумадија)

101. Сељаци, нарочито млађи који су, радо лове тице,
 и чаште се тим ловом. Зими хватају *сенице* у *сеничарке*
 и креје у *пругло*; а лети траже гнезда од чворкова, ко-
 сића, дрозгова, детлова, жуња, и других, и кад где нађу
 гнездо, онда гледају да тићи одрасту, па их тек онда
 ваде, кољу, и прже за јело. Тићи, кад се излегу из јаја,
 прво су *голићи*; после су *игличари*, кад им од пера само
иглице избију; доцније су *лопатар*, кад им се на иглама
 развију перја као лопатице. Најпосле су *полетарци*, кад
 могу да излете из гнезда. Тада су већ добри за пржење.
 (Шумадија)

102. С пролећа, кад је време да се сеју лукови, онда
Голуб дуцљаш, кога зову и „*клилукаш*“, падне где на
 грану, и гуче своју голубију песму, а сељаци веле да
 он тим гукањем вели:

»Клиј' лук! клиј' лук! клиј' лук!

Горе, где се говори јужним говором, сељаци опет
 тумаче да та тица вели:

»Сиј лук! сиј лук, сиј лук! (Свуда)

103. *Голуб гривњаш*, када с гране гуче своју песму,
 сељаци веле да он говори:

»Ко то ту седи?

У густој међи,

На туђој жени?

У Вука има овако тумачење те голубије песме:

»Шта ти ту чиниш,

Проклети попе?

Код туђе жене,

Код туђе деце?

(Свуда)

104. Тица *Сеница* с пролећа чешће долети пред кућу, падне дрвету на гранчицу и, као с неким одушевљењем, пева овако по уверавању сељака:

— Сучи цев! сучи цев! сучи цев!

— Добросрећнице! викнуће, на то, мајка или свекрва:

— сеница већ виче да се цеву сучу а ваша пређа још у повесму!...

(Свуда)

105. *Кукавицу* (тицу) неће сељаци да убију. Веле грехота је!

Ружно је кад кукавица *омрси* човека, то јест, кад човек први пут од године чује кукавицу наше срца.

Зато препоручују да се устаје раније, и да се пре него што се изиђе из куће макар што поједе. (Свуда)

106. Где год је много врабаца око кућа, сељаци се не боје никакве редње — болештине. Тек кад врабаца нестане, они се ужурбају. (Шабачко)

107. Кад врапци јатима падају на пут, и купају се у прабини, »хоће ружно време,« веле сељаци. (Свуда)

108. Кад се уз Петров Пост, у вече, у први сутон, почну јављати *светњаци* (бубице које се ноћу светле), сељаци кажу: Већ има јечмова зрелих за жетву.

(Свуда)

109. Кад се глисте размиле по путу, хоће киша!

(Шумадија)

110. У пролеће, где има бара и у барама жаба, сељаци се тек онда ослободe да више неће бити мраза и зиме, кад чују да жабе у вече почну све у глас крекетати.

111. Неки опет уверавају да неће бити мраза пошто виде гуштера да је измилео, (Шумадија)

112. Ко хоће да се избави од стеница, нека их неколико накупи у крпу, или у какву кутију, и нека однесе где је скуп народа, па нека пусти кад се народ почне разилазити. (Шабач.)

113. Мрави су животиње које се радо налазе у кући где има слатких и мрсних јестива. Мрави нису никад злослути. Највише ако наговесте да ће кући доћи гости. Кад се мрави, изненада јаве пред кућом, ваља им натрошити хлеба: они ће се најести и отићи.

Али неки људи држе да мрави, кад се мравињаком изненада појаве, слуте на нечију смрт. Ово последње држе многи људи и у Београду. (Шумадија)

114. Кад се често чује ђук или буљина на једном истом месту, биће скоро мртвац. (Ц. Гора)

115. Гује су *ђавоске* зато треба да се сакрију од крста (пре Крстова дне, 14 септембра). Које остану и после, те су на зло остале. У равнима мачванским и крај Саве и Дунава, кад се многе гује виђају, знак је да ће доћи велика вода. Сељаци се већ плаше од воде, чим опазе многе гује на површини. (Мачва)

116. *Кутња змија*. То је змија црна. Она живи у каквој рупи под кућом. Излази само кад хоће да се мало сунча, па опет се враћа у своју рупу. Зла ником неће учинити. Њу не треба убити. Ако би се она убила, умреће кутња глава, старешина куће! (Шумадија)

117. Змију *слепцака* сељаци неће да убију; веле грехота је! (Шумадија)

118. Никад својој кући не треба пророковати никакво зло! На прилику, видиш пред кућом мраве, реци: „Ово је добро!“ И дај им што за јело. — Пропева ли кокош као петао, опет реци: Добро је! А кокош закољи и поједи ти њу, да не поједе она тебе, веле сељаци!

(Шабач.)

119. У којој кући ко умре ту, за годину, не легу пилића, нити изводе свилених буба. (Ц. Гора)

120. Кад воћке цветају по други пут једнога лета— биће зла зима. (Шумадија)

121. С пролећа, чим се јави кукурек, који је ваљда први пролећни цвет, деца му овако певају:

»Кукурек с брда зове:

Ожените ме!

Лепа Ружа руку пружа:

Поведите ме!« (Шумадија)

122. Кад погача, докле се пече, препукне преко горње коре, знак је да ће: или доћи кући гост, или ће се она носити у госте. (Свуда)

123. Уз оно што Срби појединци верују и раде према појавама у природи, може се казати и то, како се некад цела села збирају те чине богомољу или за кишу, или од многе кише; како се заветују у болестима; како траже небесне помоћи од града, од гусенице, и других напасти.

И свештеници се таким жељама одзивају, и држе богомоље, и читају молитве које се кад траже.

124. Молитава за такве прилике има и у данашњим требницима, а у једном рукопису из XVII века, који се налази у Народној Библиотеци, под бр. 474. има овај цео:

»Чин бивајем на ниве, или винограде, или вртограде, аште случит се вредити се от гадов или иних вредештех такова.

»Подобает Литургија; и запали кандило Светому Трифону, или Светому Јулијану Ливискому, или и обоим.

»И по божанственеј Литургији вазети масло от кандила, и агијазмо, от светих богојављени, и да окропит крстообразно јереј ниву, или виноград, или вртоград, и да глаголет молитву сију:

»Господи Боже наш, иже в начеље садетелства својего сатвориви небо и земљу, и небо украсив убо великими светили јакоже светити по земљи и чјудиму бити.

Тех ради тебе јединому садетељу и владице твари. Земљу же украсив знаком и травоју, и различними сејемими по роду и васакама цвети ваобразиви ва благоукрашеније, и благослови тў. Ти и ниња, владико, призри от светаго жалишта твојего на стежаније сије и благослови је, и сахрани је от сваког зла и навета же лукава и казни лукавих човек, и дажд јемў приносити плод на времена, и исплни је благословенијем твојим. И васак звер и гад, и васак гнев и јазву находештују пакосно отжени от њего, молитвами пречистије владичице наше Богородице, и присно деви Марије, и светаго, имерек, и всех светих твојих. Јако ти јеси благословеј и освештајеј всачаскаа, и тебе славу василамо с безначелним ти оцем, и всесветим и благим и животворештим духом и ниња и присно и ва веки веков амин.“

У поменутом рукопису има много оваких записа и упута, а има и лекова од многих болести.

Оваких зборника има неколико. Вредно би било да њих све који стручњак прегледа, те да покаже: што је у њих унесено из народнога живота, што ли је преведено из грчких књига — лекарица.

СРБИ СЕЉАЦИ И ПРОРОКОВАЊЕ

1. Сељаци готово сви врло милују слушати онога ко казује што ће ком бити до послетка. Циганка која гледа у длан, врачара која гата у пасуљ, или бајалица која гаси угљевље, у њих свакад добро пролазе. У болестима никакав савет, ма колико био хигијенски добар, неће они примити с онолико вере, с колико ће послушати оно што најобичнија гатара каже:

2. *Плеће* јагњеће или и прасеће, десно, и *кобилица* кокошиња, ствари су из којих многи сељаци знају погађати шта ће од чега бити. По *слезини* свињећој погађају кака ће бити зима. А из *плећке* и *кобилице* казују много и за дом и домаћина, и за целу земљу. Сваки погађач има своје знаке, и тумачи их на свој начин, тек у опште она чашица озго на плећу значи кућу и, ако није веома дубока, кажу да је кућа пуна, ако у дну има убод, као убод од игле, знак је да ће домаћин умрети. Оне жилице од чашице зову се *улари*, и по том се гледа каки су коњи у домаћина; горњи крај оне кости која је с једне стране из плећа израсла, зове се *слеме*. Са стране на плећки имају неке рупице од којих неке значе *раке*, а неке *колевке*. Ако су рупице тако ниско да се не могу дохватити палцем, кад се његов последњи зглавак намести на крај, онда рака, или колевка није у кући, него у рођи, или у селу. Ово све значи ономе чије је бравче, где се ојагњило, и со лизало, док није заклано. Тањи, широки крај од плећке зове се *поље*. Ако је поље мутно, биће рата, а ако је ведро биће мир.¹

¹ Вук у *Рјечнику*, под речи *плеће*.

3. Кад један паметар гледа у плећку, и каже што је у њој видео, па други који заиште да и он погледа, неће му је онај први никад дати из руке, него је спусти пред њега на трпезу, или на сто, па нека је сам својом руком узме.

Тако се ваља, веле, ти стари паметари. (Свуда)

4. Слезина из заклатнога брава казује сељацима каква ће бити зима оне године. Ако је слезина предњим крајем, оним што је ближе глави, дебела, а стражњим танка, паметари веле: У почетку биће зима љута, а на крају биће блага. Ако ли је стражњим крајем дебела, они ће махнути главом и рећи:

Зима је зима; ако зубима не уједе, она ће репом ошинути!..

5. Врачари и гатари, који пророкују шта ће бити, приметно се умноже кад неко неспокојство обузме умове у народу. Кад је како незадовољство или према власти, или према неким и неким догађајима, онда и пророка има више, премда њих има и у најредовније време.

Ја ћу овде поменути неколике који су у своје време више или мање били на гласу у својој околини:

Погађање ситом

6. Она што врача узме кућанско сито, закуца у његов обод ковани јексер, унутра у сито метне парче хлеба и мало соли; прекрсти се и рекне:

— Боже помози и Света Богородице!

Сад ноктима своја два средња прста дигне сито од земље, и говори:

— О, сито, тако ти соли, хлеба, и Божје правде право кажи: хоће ли бити то и то? Ако хоће, ти се окрени; а ако неће, ти немој!“

Ако се сито окрене, држи се да ће бити оно што је питано, а ако се не окрене — неће.

(Из Босан. Грачанице)

Друга врачања и погађања

7. Где у земљи има закопаног блага, ту се често ноћу јавља пламен онакав какав је пламен од ракије кад гори. Ко то види, треба добро да запази место из кога избија пламен, па да однесе пепела и да га просеје на то место, па сутра дан да види од каке је животиње траг остао на том пепелу. Ту животињу треба да закоље, и њеном крвљу да попрска то место, и да копа па ће наћи благо. Не учини ли то, благо ће му се и ако га нађе, претворити у угљевље. Ја сам у детињству слушао да је некакав човек у Рипњу тако видео пламен негде у Шибовитом Просеку, нашао место, и на њега просејао пепела. Кад је други дан дошао, нашао је на пепелу *детињу стошу*. Он се од такве жртве уплашио, и није смео ни копати блага.

У Босни се прича да суд, у ком је благо, и кад се нађе, не треба да вади човек рукама него да доведе коња и он зубима да га дигне!

8. Да поменемо како сељаци радо иду онима који се прочују да умеју погађати шта ће ком бити, и како речи тих погађача радо памте и некако онако тумаче како ће се поклопити с оним што су сами желели знати.

9. Тако горе у Рујну, у селу Кремнима, под Шарганом, био је некакав пророк, *Лазо Тарабић* по имену. Он је, нарочито од 1857 до 1868, изашао у свој околини на велики глас својим прорицањем. Он је пророковао оно што се догађало у његовој блиској околини, а некад се машао и политичких догађаја целе Србије. Било је врло много озбиљних људи, који су Лазиним речма веровали као каквој целој истини! Таки људи нису се устезали Лазина пророковања причати и најозбиљнијим државницима у Београду!!

10. У селу *Сипу*, на Дунаву, међу Текијом и Кладовом, била је (1860—1868) нека матора девојка, именованом *Илинка*, родом Влахиња, која се прочула као врачара. Њој су долазили људи из Србије, из Румуније, из Турске,

и из Угарске, да им каже: што ће ком бити? Таким својим радом Илинка је била стекла лепу кућу, носила је на врату низу дуката, и одевала се свиленим хаљинама.

Ту Илинку звао је Кнез Милош у Брестовачку Бању, и њему је она нешто погађала, али не знам што. Г. Јован Велимарковић, који је код Илинке био некако последњих дана месеца маја 1868, каже: да му је она све погодила!

И ја сам био код ње 30 маја 1866, са г. Симом Добросављевићем, и неким Дином, винарским трговцем, и могу казати да ми није погодила баш ништа.

Илинка је слепа; у лицу је од богиња била веома роава. Она је имала једну девојку која ју је дворила и тумачила јој, јер је она (Илинка) говорила само влашки. Та врачара узме у прегрипт кукурузних зрна, преручи их неколико пута из једне шаке у другу; преда их, потом, оном ком врача, те и он учини то исто. Иза тога, она узме та зрна, духне у њих, и, божем гледајући у њих, казује што има да каже.

11. У Тимочкој Крајини, нарочито од Дунава уз Тимок горе до Вратарнице, многи људи и жене пророкују о силном благу некакога Цара Радована. Зато се благо говори да је необично велико. Али се не може до њега да дође, докле се не би нашла трава *Расковник*, те њом да се отворе браве и катанци на вратима где се то благо чува. А тај добросрећни *Расковник* нико не може да нађе!!

Благо Цара Радована тражили су и људи из реда интелигенције, и државни чиновници; неки су доста својих готових пара потрошили на тражење тога замишљенога блага, па ништа и нигде!...

12. *Јованка*, удовица Копче Величковића из Лесковца, коју обично зову *Сармакеша*, баца карте и по њима погађа где има закопаног блага. Она тражи да јој се са оприличених места донесе по белег, те по њима казује: има ли на ком месту блага или нема. Кад се такозначи

место где је благо, онда треба у очи младе среде узети мало земље и рећи Ја вас новце узех, и узех земљу ову; да ми кажете ко ће ми бити побратим с ким ћу вас водити и делити! После се кроза сито наопако окренуто просеје пепела, да се види какав ће траг бити на том пепелу. Ону земљу, узету с места где се држи да су паре, треба, у очи младе среде, метнути под главу да на сан дође онај с ким ће се благо копати. Али од тројице који то раде један мора умрети!

Овако радећи, Сармакеша је охрабрила тројицу да благо траже, па двојица од њих убију трећег, и тако ствар та дође пред суд, одакле ју је узео г. Д-р М. Веснић који је био добар и мени дати ову белешку.

13. У селу Жљни (Жуни), више Књажевца, бејаше 1874. године сељак *Милета Живадиновић*. Овај је човек био неки пророк у својој околини. Он сам, кад сам ја говорио с њим, велаше за себе: да не зна пророковати ништа ван онога што му каже *Свети Раифел*. А што му овај анђео заповеди, то казује, и ради онако како му је заповеђено:

До онога времена кад сам ја говорио с њим, Милета је обично добијао заповести: да иде тамо и тамо, те да откопава старе цркве. Пошто би тако нашао и откопао темеље каквој старој цркви, почистио би цело место, и недељом и празником долазио би ту те би палио свеће, и молио би се Богу. Неколике зидине од старих цркава Милета је тако био откопао, почистио, и склонио сељаке да ту долазе и да се моле Богу.

За Књажевац је Милета пророковао 1874 да ће у њега доћи велике богиње, од којих ће многи људи поумрети; а за тим је додавао: *огањ ће да сагори сав Књажевац!*

Одиста је горео 1876.

Милета је откопао цркву Св. Лазара¹ више Књажевца, с десне стране Сврљишкога Тимока.

¹ Он ју је тако звао.

Године 1874 бејаше у Милетину селу учитељ неки Милан Мавродић, кога сам молио да прибележи ако, би кад Милета што интересно пророковао, па то да ми јави. Учитељ ми се смејаше у очи, што се заносим око тих беспослица.

То је било 15 јуна. Ја одох својим путем даље ка Београду, а Милета и учитељ Милан осташе у Жлини.

Тек у другој поли септембра 1874 добих од учитеља писмо малко чудновате садржине.

»Кад сте ми оно летос говорили, писаше ми учитељ Мавродић: — да вам јавим за Милетино пророковање, ја сам вам се одиста чудио, и мислио сам да ћемо тај разговор, кроз недељу или две, заборавити и ви и ја. Али изиђе нешто чему се никад нисам надао. Испричаћу вам све, па га тумачите како знате.

»На 15 — 20 дана по вашем одласку, једно јутро дође Милета к мени, и рече ми овако: Учитељу! Казао ми је Свети Ранђел да се промениш у чисте дрехе (кошуље), да купиш две свеће од жутога воска, па да поћеш са мном: да копамо цркву Св. Лазара«!

— Иди ти, Милета, с Богом! Ако си ти луд, ја нисам. Нећу никуд да се макнем!

— Лепо, Господине, рече Милета, и оде.

»После десетину дана, дође Милета други пут, и опет ми каза оно што и први пут.

»Ја га опет одбих!

»После неколико дана, дође Милета трећи пут, и понови оне исте речи.

— Милета! рекох му ја тада: — ја славим Светог Аранђела, и славићу га док сам жив, али ја, брате, нисам луд да тумарам по потоцима и јаругама као ти«!

»Милета саслуша моје речи, поћута мало, и онда ми рече ово:

— Ако нећеш поћи са мном, рекао ми је Св. Ранђел да ти кажем још и ово: Према младу Богородицу, у петлано доба, ће ти роди жена мушко дете; које ће да је сињо као што су сиње дрехе на Св. Ранђелу!...

»То рече и оде. Ја остах.

»Моја је жена одиста била трудна, али мене нису ни мало узнемиравале Милетине речи.

»Дан по дан, дође и 7 септембар, а 8-га је *Млада Богородица*, како веле Сврљижани. Моја жена после подне осети неке болове, и мени рече те послах за попадију, жену попа Николе Дзипе, која јој је сестра.

»То вече и целу ноћ жена ми се мучи, и кад запеваше први петли, дете се роди, али мртво; дете је мушко, са свим развијено, и одиста бејаше модро као чивит. Баш како ми је рекао Милета! Дуго сам се мучио: да ли да вам ово јавим или да прећутим? Најпоследње, ето вам испричах све, па ви мислите како знате, а ја сам толико пометен овим случајем да управо и не знам шта да мислим“...

Ово писмо ја сам дао г. Чед. Мијатовићу.

14. Милета је живео врло умерено, владао се у свачем беспрекорно, и сељаци су слушали све што он каже, као кад би то говорио какав свештеник.

У ону његову цркву Св. Лазара дошла је била нека жена из Њњажевца, причају сељаци, и запалила свећу, а Милета је пришао и рекао јој:

— Боље врати оне паре што ти је муж украо од ортака, и теби дао да чуваш, него што палиш ту свећу!

Жена се препала, отрчала кући, и одиста дала паре одмах!

15. Сељаци су ми о Милети много причали. Тако су ми казивали да је једном жњео жито, па, за најжешћега сунца, око 2 сата по подне, заповедио да се снопови здену у крстине, да се добро полемезају и покрију, а он је са чељадма похитао кући, говорећи: Сад ће олуја! Сељаци су му се смејали, а мало доцније одиста је грунула олуја, и они су мало живи до кућа докапулали!

Други пут је, веле, рекао да се у Софији земља тресе а после 7—8 дана дошле су у Њњажевац новине, и донеле глас да се је у Софији осетио земљотрес.

16. Најпосле да кажемо што и о *Старцу Стању из Васојевића* који је, у своје време, био пророк за своје сељаке, и о ком се спомен чува још и данас у оном крају.

Старац Стањ је био од браства *Шћекића*, које и данас може имати до сто својих пушака. Држи се да су *Шћекићи* старином *Пишери*.

Стањ се родио у селу *Бабину*, на северној страни, 1 сат и $\frac{1}{2}$, од Берана, а од Будимље, која је на средини између Берана и Бабина, 1 сат. Неко време боравио је у селу *Лушцу*, те га многи по том селу и зову: *Старац Стањ с Лушца*. Живео је, како се прича, 90 година, а умро је пре 220 година, у селу *Бабину*, где му се и данас зна гроб, на ком нема никаква записа.

Стањ је, причају, имао неку малу књижицу у коју је гледао кад пророкује, и кад нешто жалосно казује, онда је, веле, плакао, гледајући у ту књигу:

Стањ је научио читати сам, у своје зреле године, идући за стоком.¹

Старац Стањ пророковао је много. И данас се причају његове речи, и људи из онога краја уверавају да су се многа његова пророчанства испунила. Зато се име *Стањево* тако добро памти и често помиње.

Ево неколиких његових пророковања:

»Изићи ће, говорио је *Стањ*: — *жуто сјеме* које ће захранити ову земљу!

Мисли се да је ово рекао за кукуруз (жути), који је одиста захранио онај народ.

Црногорци кукуруз зову урметин.

»Доћи ће вријеме када ће у свакој кући проковати наковањ; у свакој кући биће по један ковач, а у некој и по више њих.

¹ О *Старцу Стању* прво сам слушао од неких *Васојевића* из села *Даница*, у Равном Хасу; доцније су ми, на моје питање, дали или послали своје белешке о њему: г. *Борђе Радловић*, с Јавора; г. *Радоје Поповић*, из *Васојевића*; г. *Јован Кастратовић*, учитељ; г. *Зарија Вуковић*, учитељ, и г. *Ш. Поповић*, управник поште на *Цетињу*. Њихове се белешке не слажу у свему баш на длаку, али оно што је главније оне све казују једнако.

Онда се косило *крџама* (косама које су само ковачи могли клепати). Стањеви сељаци, мислећи да он вели да они сви постану ковачи, то јест, Цигани, скоче на њега, и протерају га из села. Он оде у Лужац, и тамо је дуго боравио.

И сељаци у Србији готово свуда држе да је ковање цигански занат!

»Изићи ће *димоије* у народу, и људи ће гутати дим од траве као што гутају воду, вино, и ракију.

Други веле да је рекао:

»Доћи ће вријеме када ће и мала дјеца бити *димоије*!

»Израсти ће борови поврх Ђурђевих Стубова (манастира), али ће њих, послје неког времена, Турци утаманити.

И кад то буде, овај ће народ доћи до пропасти, али ће опет остати збјег *Сави на глави*!!

Године 1861 Турци су исекли борове око манастира, и начинили мост на Лиму, и тада је одиста био збег народа у *Кому*, с кога тече *Тара*, па се слива у *Саву*.

»Доћи ће вријеме када ће друг другу красти фишек из пушке.

»Доћи ће вријеме када ће мало дијете вадити фишек из пушке, и не сврдлом него руком!

Људи онамо држе да је овде мислио пушке острагуше.

»Ми се нећемо ослободити од Турака, докле год Срби не завладају Скадром!»

»Чувајте се Турчина; и докле год је Бушатлија на Скадру, не дирајте га колико у змију.¹ А кад нестане Бушатлије — Скадарског везира — удрите Турчина где га год нађете, као миша под крстином!»

»Јавиће се један црни човјек оздо од утока Лима у Дунав (Лим тече у Дрину, Дрина у Саву, а Сава у Дунав, али они горе говоре тако као да Лим непосредно пада у Дунав). Тај човјек ће се звати *Цар у ојанцима*.

¹ Нема ли ово каке везе с оним „Здувама“, о којима се прича у „Босанској Вили“ број 21 1893, стр. 318 и 319, и где се каже да је Махмуд-Паша, погинули на Крусама 1796, био Здухач, и да га је владика Патар I јако жалио баш с тога?!

Он ће много српскога народа ослободити од Турака; доћи ће и до нас, и жељеће састати се с једним братим човјском од Мора (а док се они могу састати дотле ће много несрећа бити). Ми ћемо се надати да Цар у опанцима и нас ослободи, али ће се он убрзо вратити, и нас неће ослободити. Они које ослободи, живеће лијепо, и, послје њега, имаће своје владоце.

»Цар у опанцима неће дуго живити.«

»Други ће се човјек јавити са Запада од Мора. Зваће се Цар мали. За њега ће знати сва Јевропа. Он ће завладати овом нашом земљом. Поставиће суд у сваком потоку. Ни он неће дуго владати, нити ће се држати дуго у нас оно што он уреди.

»Послије тога, удариће Турци на нас, и поробити нас и растерати. Неки ће наши избјећи у збјег у крстате горе, у Комове; а други ће ићи чак на Море да се хљебом захране.

»Послије ће опет бити мир

»Велика ће турска војска ударити на Васојевиће, и доћи ће до Мораче. Ту ће Турцима бити свратак. Одатле ће се вратити натраг.

»Поћи ће војска од Јабуне, и убити се с Турцима! Ту ће многи страдати тако да ће васојевићко робље и стока бјежати у крстате горе (Комове), и тамо боравити у збјегу.

»Доћи ће дан када ће се на Рудежу подијелити велико благо и оружје турско.

Ово је место близу Будимље.

Године 1861, после победе, ту је сва ратна опрема турска подељена!

»Доћи ће Црнокапа и Црногаћа к нама; и, наши људи носиће црне капе и црне гаће, место ових што носе сада.

»Биће граница овом водом — Лимом. — И једна жена перући с ове, а друга с оне стране воде, плакаће заједно што их је граница раздвојила!«

¹ Ово место где је васојевићка војска била у последњем рату зове се Јабунка.

»Доћи ће вријеме када ће се заратити многе државе у Јевропи међу собом. Тада ће поново постати Српски Владаоци.

»Доћи ће вријеме када ће погинути крстата гора (четињари).

Ова гора још није сва погинула, али се сече и затире сваки дан. Бојати се да се његово пророчанство брзо не збуди!

Међу тим кажу да је Кнез Црногорски у својој држави забранио таманити ову гору, па, видећи од њега, то су, веле, и Турци учинили.

»Доћи ће вријеме кад ће се запушити Бојана под мостом, и неће моћи отицати у Море. Онда ће се Турци све више и више губити с лица земље. Благо Србима који то дочекају!

»Поклаће се Турци на пољу Мојковцу испод Колачина, гдје ће се посвађати око једне зобнице јечма. Ту ће бити толико крви да ће моћи носити камен од 7 ока!!

»Њих ће тада српска војска са свим побједити.

»Послије тога боја, сви ће се Срби ослободити од Турака али ће имати међу собом неслогу, и једна хришћанска сила, за коју ми не знамо, страшиће их да се међу собом не би поклали!

»Послије свих тих ратова, људи ће тако бити рјетки да ће жене трчати и грлити пањеве од дрвећа, мислећи да су то људи, јер људи готово нигде неће ни бити!»

»Пошто се Срби ослободе, имаће велику неслогу међу собом; настаће мрзија у народу: брат ће омрзнути на брата, а кум ће кума звати да се суде.

— Докле ће то трајати? питали су га сељаци.

— Докле не дођу са запада Хришћани, за које ми и не знамо, да то пречисте и уреде.«

Сељаци су га питали:

— Зар, старче, има Срба и осем нас?

— Хе, моја дјецо, Срба има толико да би могли покрити сав свијет!

— Па што нису могли ништа учинити Турцима?

— Турчина је Бог дао, рекао је Стањ: — због наших старих гријехова. Њега треба звати *видовити ђаво!*?

После свакога свога пророковања, Старац Стањ је имао обичај рећи:

»Рим прије — Рим послје!

Распитујући што би могле значити ове четири речи, чух од једнога човека из Васојевића ево ово: »Рим је прије био углед свакога добра и сваке честитости, а послје се је покварио, и постао врело свакојакога неваљалства. Тако ће, вели, и у српским земљама најприје бити добро а послје зло.«

17: У *Српско-Далматинском Магазину*, књизи XXX, за годину 1873, на страни 133—138, саопштио је г. Прота Никола Беговић нешто о неком народном пророку у Крајини, *Лешу Самоуку*. Тај се *Леша* презивао *Дијаковић* и изнајпре је чувао овце, а пошто му се једне ноћи обрела под главом књига, узео је ту књигу, расклопио је, и све је, вели се, разумео. Потом је из те књиге пророковао.

Међу пророчанствима *Лешиним* има их која се слажу са пророчанствима *Старца Стања*.

Б

ГОДИНА У СЕЛУ

ОБИЧАЈИ, ВЕРОВАЊА, И ВАРОВАЊА, СРЕЂЕНА ПО ДАНИМА У ГОДИНИ

ДЕЛОВИ ГОДИНЕ

Сељаци, кад деле годину, не гледају на астрономске узроке. Главне поле године њима су *лето* и *зима*; на крају лета и у почетку зиме им је *јесен*, као што је на крају зиме и у почетку лета *пролеће* или *премалеће*.

А најобичније годину деле на време *поста* и време *мрса*, па то после раздељују и на мање просторе времена, на недеље, дане, и ноћи.

Година има *четири поста*, и *четири мрса*.

Пости су ови:

Часни Пост, или *Велики Пост*, а говори се и у множини: *Часни Пости*, или *Велики Пости* (од Белих Поклада до Васкрса);

Петров Пост (помера се);

Госпођин Пост (од 1 до 15 августа);

Божикни Пост (од 15 нов. до 25 децембра).

Мрс од Васкрса до Петрових Поклада (од Васкрса до Бурђева дне зове се негде и *Покоризмић*);

Мрс од Петрова дне до Госпођиних Поклада;

Мрс од Велике Госпође до Божикних Поклада (део овога мрса од 15 августа до 8 септембра зове се *Међу-дневица*);

Мрс од Божића до Месних Поклада, који се обично зове: *Месојеђе*, а она недеља од Месних до Белих Поклада зове се *Бела Недеља* или *Сирна Недеља*.

Месојеђе се деле овако: прво су *некрштени дни* (од 25 децембра до 6 јануара), па праве *месојеђе*, које се у

источним крајевима зову *меснице*, до *Месних Поклада*, па онда *Бела Недеља* коју неки зову и *Сирна Недеља*, за којом долазе *Часни Пости*.

Недеља пред Белом зове се *Задушна Недеља*, а пред овом зове се *Себична* (или *Редовна*, *Трапавна*, или *Урша*) *Недеља*, она пак пред њом *Шарена Недеља*. (Себичне Недеље мрсе се петак и среда).

То је цела година.

ДЕЛОВИ ДАНА

Делове дана сељаци зову: *Зора*, *свануће*, *јутро*, *мали ручак*, *велики ручак*, или *ручаница* (око 10 часова), *по дне*, *после по дне*, *велики заранци* (око 4 часа), *мали заранци*, или *заранчићи*; *заход сјунца*. (Шумад.)

У Босанској Крајини веле: *Зора*, *јутро*, *мали доручак*, или *мала ручаница*; *велики пошасак*, *мали пошасак*, *мали сутон* или *сјерак*, и *велики сутон*.

ДЕЛОВИ НОЋИ

Делове ноћи пак зову: *Сутон*, оно *сумрачје* које прво падне на земљу пошто се сунце смири; *сумрак* долази за сутоном; па *мрак мркли*, па *вечера*, па *велике вечере*. То све време (од заласка сунца до великих вечера) броји се у *вече*. После тога долази *неко доба ноћи*; *глуво доба*; *поноћи*; *први петли*; *други петли*; *трећи петли*; *зора*; *свануће* (*свитање*, *освитање*).

Које је кад доба ноћи, осем петала, сељаци знају, ако је небо ведро, по звездама: *вечерњачи*, *зорњачи* (*Даници*), *влашићима*, *штавцима*, *колима*, и друг.

КАКО СЕЉАЦИ ЗНАЈУ КАД ПАДА КОЈИ СВЕТАЦ

Мали Божић (1 јануара) пада свакад у онај дан у који је био и *Велики Божић*. Између Божића је увек 7 дана.

Месојеђа не може бити мање од 5 недеља, ни више од 10 недеља и 2 дана. У овом последњем случају Бурђев дан долази на Велики Петак.

Тривуњ дан пада у пола шесте недеље од Великог Божића; а Младенци у пола једанаесте, опет од Божића.

Од Божића до Бурђева дне има 17 недеља.

У који је дан Божић, у тај дан је и Бурђев дан, ако није *иреступи*.

Спасов дан мора бити у шести четвртак од Великога, а без овога.

Колико је од Месних Поклада до Младенаца, толико је, те године, Петрова Поста.

Тројице падају у осму недељу од Васкрса.

Ивањ дан је на пола године после Божића. Зато бабе и веле: Од Божића до Ивања дне Христу је пола године.

Тројанке: После Петрова дне *тројиче се свеци*, то јест, међу њима је по 3 недеље: Од Петрова дне до Св. Илије; од Св. Илије до Вел. Госпође; од Вел. Госпође до Мале; од Мале Госпође до Михаља дне; од Михаља дне до Св. Луке; од Св. Луке до Аранђелова дне и т. д.

Преображење је у онај дан у који су били *Костадин и Јелена*.

Од Св. Аранђела до Божитњих Поклада, равно је недеља дана.

Од поклада до Св. Николе 21 дан, а од Св. Николе до Божића 19 дана.

Ваведење пада свакад у седми дан Божитњег Поста.

У који је дан Св. Аранђео, у тај је дан и Св. Никола, и Св. Игњат и Св. Стефан:

„Бог тако оставио, и анђели с небеса додавали, па тако мора и бити,“ рече ми чича Милош Тешић из села Рудника:

Осем недеља, и оних светаца када црква забрањује радити, сељаци не раде још 63 дана. Ти су дани у јануару: 5, 7^{*}, 16^{*}, 17, 18, 20^{*}, 25, и 27; у фебруару:

¹ Дани означени крстићем (*) зову се *запрешни*, то јест, на њих се не сме ништа радити.

1, 3, 14, и 24; у марту: 1*, 9, 17, 26; у априлу: 25; у мају: 1, 8, 9, 25; у јуну: 8, 11*, 15*, и 30*; у јулу: 1, 2, 8*, 13*, 17*, 22*, 24, 25, 26; и 27; у августу: 1, 2, 16; у септембру: 1, 9, 23*, 26*, 29; у октобру: 1, 6, 7, 18*; у новембру: 1, 3, 11, 12, 13, 14, 16, 24, 25, и 26; у децембру: 4, 5*, 9*, 12*, 13, и 20* = 63 дана.

(Из ужич. округа)

ЗАШТО КАД ВАРУЈУ (НЕ РАДЕ) СЕЉАЦИ?

Св. Јевтимија (20 јануара) варују због јектике; **1** и **14** фебруара, да тигце не иду на усеве; *Јевдокију* (1 марта) због младежи, да лакше јагањце подижу; **26** марта од врућице; **1** маја због слане и змија; **11** и **15** јуна због туче, а тако и у *суботу по тројичину дне*; **25** јула и **26** септембра због аграме — велике болести.

(Из ужич. округа)

Студеничани сељаци око манастира Студенице, кад имају какав светац на који не смеју да раде, пренесу рад на манастирску земљу, па раде слободно. Тако стригу овце на манастирској земљи, и чељад гомилама преде или плете свецем на црквеној земљи.

Уторником, кад је мена, не смеју се кошуље прати.

(Подгорина)

ЧАСНИ ПОСТИ

1. *Часни пости* трају седам недеља. Прва недеља часних поста зове се *чиста недеља*, друга — *пачиста*, трећа — *крстуклоњена*, четврта — *средоносна*; пета — *гљува*,¹ шеста — *цветна*, седма — *велика*.

У горњим крајевима Србије око Ужица, на прилику, овај се пост зове и *коризма*.

У пређашње време, док није било одређених прописа за школе, многи су родитељи своју децу гледали да одведу у школу први пут на *Чисти Понедеоник*, као да би деца у свем и свачем била чиста и напредна. Многи и данас гледају да своју децу први пут ошишају на *Чисти Понедеоник*.

И други важни радови почињу се у тај дан.

Мрсни суди сви се тај дан перу, а неки се и у ватри огоревају тако да се са свим опосте, те остану бели као да су нови.

2. Прве, чисте недеље оштар је пост у свакој кући сељачкој. Стари људи *једноничили* су целе ове недеље, то јест, по цео дан не би окушали ништа него тек у вече, пошто изиђе звезда, вечерали би, па и то танко. Неки су тако радили само у среду и у петак.

Али је бивало људи (и жена), а можда их има и данас, који ове *чисте* и *велике* недеље *тримире*. То јест

¹ У Вука има да се *трећа* недеља зове: *Безимена*, а у Грузи *пета* се зове: *Цветла*. У Врелу пак, у ваљевској, казаше ми ова имена овако како сам записао, и како се говори у Ришњу, где сам се ја родио. У Шапцу се чује и *Гљувна*, место *Гљува*.

од *Белих Поклада* у вече до *Чисте Среде* у вече, ништа у уста неће да узму.

Тако испаштати зове се *тримирити*.

У Старом Влаху на Чисти Понедеоник дању једе се од крстака мешених за *Задушнице*, а за вечеру меси се хлеб и једе врућ с расолом.

Целих Часних Поста, осем *Младенаца* (9 марта), *Благовести* (25 марта), и *Цвети* (које се помичу) када се једе по нешто боље, у све друге дане строго се пости, и народ се у опште врло слабо храни, а Велике Недеље право је испаштање.

Међу тим, баш тих поста велики су и тешки радови за сељаке: крчи се, заграђује се, оре се, ливаде се требе, а сеју се лукови и друго поврће. За храну пак имућни сељаци имају проје, пасуља, купуса с расолом, роткве и кромпира. Пасуљ се приставља тако ретко да се зрно мора кашиком, што се оно рече, татарски јурити. Ако које од деце узме два зрна у кашику, одмах ће га друго ударити по руци и викнути:

— Смочи! Не пуни тако кашику!

Расо с киселим купусом велика је понуда, само ако га има. Хладна проја се расече по средини, па се њене поље пригреју уз ватру, и тако те млаке *шуренице*, са запареним расолом, ако је претходио и који гутљај ракије, рачуна се да је добра храна!

3. Ако је на Јевдокију (1 марта) облачно, биће родна година.

А кад ће бити Јевдокија, неће никакав поп да каже »да му не умре попадија«!

Ово уверавају бабе које се боје радити у дане кад пада какав већи светац.

4. *Ранило*.¹ На *Младенце*, у *Девети Уторник*, на *Благовести* а и на *Цвети*, у источним крајевима Србије има овај обичај:

¹ Г. Милојко Веселиновић вели да се у селима око Делиграда тај обичај зове *Рана*.

У очи тих дана девојке у селу накупе сувих дрва, која се зову *сувад* или *сучке*; однесу их на *Ранило* усред села, код записа, или иначе на зборно место. Око пола ноћи девојке се буде и, две и две другарице излазе на *Ранило* где се од оне сувади наложи ватра. Чим се с *Ранила* зачује девојачка песма, одмах са свих страна села поврви омладина: мушко и женско на *Ранило*, те ту певају и уза свирајку играју до зоре, па се онда разилазе кућама.

На *Ранилу* се само пева и игра. Старији људи и старије жене слабо долазе на те зборове: то је само за омладину

Ево неколиких песмица које се певају на *Ранилу*:

Пораниле девојке:

Јело ле, Јело, добра девојко!

Пораниле на воду,

Јело ле, Јело, добра девојко!

Ал' на води јеленче

Јело ле, Јело, добра девојко!

Рогом воду мућаше

Јело ле, Јело, добра девојко!

А очима бистраше

Јело ле, Јело, добра девојко!

Рапи коња Радивоје:

Девојке га претекоше,

Ведром воду замутише.

А што ће им рано вода?

Да оперу брату рухо

Да га спреме у сватове, итд.

Зоро ле, орли се вију,

Зоро ле, облаци бију,

Зоро ле, киша да пада

Зоро ле, трава да расте,

Зоро ле, Павун да пасе,

Зоро ле, перје да смеће,
 Зоро ле, Мара да бере,
 Зоро ле, ките да вије!

Подранила девојка, подранила
 Рано, ранано!
 Јутром рано у горе, јутром рано,
 Рано, ранано!
 Да претекне месеца, да претекне,
 Рано, ранано!
 Да пробуди ораче, да пробуди
 Рано, ранано!
 Те да иду да ору, те да иду
 Рано, ранано!
 Да си хране дечицу, да си хране
 Рано, ранано!

5. На Младенце (9 марта) сеју се расади и друга семена. Многи људи калеме воће на тај дан. Накалемити питому гранчицу на дивљаку узима се више као нека задужбина, као добро дело, него као каква привреда и тековина.

Сељаци мисле да се од свачије руке не примају калемени. За тај посао, веле они, траже се чисте руке.

6. Младенци, за које сељаци кажу да свакад падају у пола једанаесте недеље од Божића, Благовести, и Цвети, дани су свечани, особито ова два последња. Тада се највише иде цркви, и омладина се причешћује.

7. На Благовести, као и на Младенце, калемени се воће, и држи се да ће се све примити што се у те дане наврне.

8. На Младенце многи нагоревају расаднике, то јест, натрпају дрва и запале, па после оно огњиште прекопају и ту посеју купусни расад.

¹ Ове две последње песмице записао је г. Милојко Веселиновић.

9. На Младенце не треба ни пошто иглу помањати, нити се чешљати, да не би змије пецаме преко године!!

(Стари Влах)

10. Жабе на колико дана пре Мученика или Младенаца закрекећу, за толико ће још дана после Младенаца бити под ледом.

(Босан. Крајина)

11. Што се год ново с пролећа окуси, као: коприве, зеље, трешње, итд., уза свашто се ваља рећи: Нове новине од нове године; на мене водица, на попа грозница, на Турчина болештина!

(Подгорина и Шумадија)

12. Кукурек је рани пролетни цвет. Чим се он јави, деца радосна певају му:

Кукурек с брда зове:

Ожените ме! ожените ме!

Лепа ружа руку пружа:

Поведите ме! поведите ме! (Шумадија)

13. Кад сељаци образде да ору први пут од године, добро пазе: која ће им тица прва пасти на бразду? Ако падне врана, биће година врло родна; ако падне плиска, биће са свим рђава.

И први дан кад почну орати, износи се орачима добра ужина: умеси се врућа погача која се зове „браздионица“, даје им се ракије; ако је мрсак зготови се што лепо, а ако је петак скува се погусто пасуља.

(Стари Влах)

14. Кад стане ницати бујад (папрад) кажу: време је да се сеју кукурузи!

(Ужичка Нахија)

15. Кад у пролеће закука кукавица на још непролиставу гору, сељаци веле: Зло за хајдуке! (Ужичк.)

16. Кад рано дођу и кукавице и ластавице, и прођу ждралови, онда сељаци кажу: Ето и зиме рано!

17. Кад се чује кукавица први пут од године, онда ваља подвикнути: Више тица певалица, него змија плазалица — љ! Или: На ком се месту затечеш кад први пут чујеш њену кукњаву, ваља извадити мало земље ис-

под десне ноге, и метнути под главу, па ће ти на сан доћи суђеница којом ћеш се оженити, или девојци суђеник за кога ће се удати. Или: ваља се прикрасти ка дрвету на ком кукавица кука, откинути гранчицу, и заденути у косу, те ће коса добро расти, или човек неће дремати.

Или: Како је човек расположен кад први пут чује кукавицу, такав ће бити целе године.

Кога кукавица *омрси* (то јест, ко чује кукавицу пре него што је ишта окусио из јутра) смрдеће му уста преко целе године. (Стари Влах)

18. Ко види змију пре Благовести треба да је убије, да јој откине и размрска главу, па да посеје белог лука да проникне кроз ту змијину главу. Чењ тога лука нека метне под језик, нека с тим оде на Васкрс цркви и биће видовит: познаће сваку жену која је вештица.

(Шумадија)

19. Свега часнога поста не ваља змију помињати; јер ће је толико пута преко лета видети колико је пута ко помене.

20. Пужа први пут ко види с прозећа, нека средњим прстом три пута дирне у његове рокове, и нека рече: — Устук, биче!

Кад преко лета кога што заболи, нека истим прстом додирне место које боли и нека рече:

— Устук — утук; овај прст крста нема и бољи ту места нема! (три пута) и бол ће, веле, уминути.

Л а з а р и ц е

21. На Лазареву Суботу, у очи Цвети, по многим местима у Србији, иду *Лазарице* од куће до куће и певају. То су сада махом Циганке, а у пређашње време Лазарице су биле и девојке Српкиње. Лазарица обично има: две до три девојке, по једна старија жена, и по један мушкарац с ћеманима.

Оне, дошавши пред чију кућу, певају ове песме:

Ова кућа богата,
 Пуна, равна дуката.
 Има дете малено,
 Обучем га првено,
 Опашем га зелено,
 Зелен-коња јахнуло.
 Седло му је сребрно.
 Узда му је злаћена.
 Хуј, хуј, за паре, за јаје, Госпође!

Нишнула се девојка
 На сладунку јабуку,
 Допаде ми јабука
 Међу до два облака.
 О, облаци, облаци!
 Да сте моји братанци!
 Спустите се подоле,
 Додајте ми јабуку!
 Није моја јабука.
 Царева је јабука
 Цар ме проси за сина
 Да сам цару снахица,
 На сву земљу госпођа!
 Пошетала бела Анђелија
 У папуче по зелене башче,
 У руци јој сјајно огледало:
 Мало пође, па се оглеђује.
 Њој се чини нико је не види.
 Гледао је (овде име онога ком се ово пева)
 Кад је виде он се пренеможе:
 Удари се руком по колену
 Скерлет чоха на колѣну пуче,
 Две ста копча од доламе паде!

Израсла је грана јоргована, Ладо, Ладо!
 А под граном свилена постеља, Ладо, Ладо!
 На њој седи терзија Манојло, Ладо, Ладо!

Свилу шије а кадиву кроји, Ладо, Ладо!
 Њега пита грађанка девојка, Ладо, Ладо!
 Чујеш мене, терзија Манојло, Ладо, Ладо!
 Масти ли се свила и кадива? Ладо Ладо!
 Играј, играј Лазаре!
 Љуби руку Лазаре!

Црноока девојка:
 Црно гројзе садила,
 Висок чардак-градила,
 Белу свилу врткала,
 Те дукате низала,
 Везала их, везала
 Сеји Јелки на грло.
 Играј, играј, Лазаре!
 Љуби руку Лазаре!

Помоз' Боже у дворе!
 Бог помог'о, Лазаре!
 Младо момче бању гради,
 Бању гради са висине
 Вараком је варакује
 Огледалом патосује
 Ту долазе лепе моме...
 Играј, играј, Лазаре!
 Љуби руку, Лазаре!

Два се млада пољубише, Ладо, Ладо!
 На невен се наслонише, Ладо, Ладо!
 Из корен' га ишчупаше, Ладо, Ладо!
 Ој невене од шест реда, Ладо, Ладо!
 Ил' те вода поткопала, Ладо, Ладо!
 Ил' те сунце пропарило, Ладо, Ладо!
 Ил' те слана узнобила, Ладо, Ладо!
 Нит' ме слана узнобила, Ладо, Ладо!
 Нит' ме сунце пропарило, Ладо, Ладо!
 Нит' ме вода поткопала, Ладо, Ладо!
 Два се млада пољубише, Ладо, Ладо!

На мене се навалише, Ладо, Ладо!
 Из корен' ме ишчупаше, Ладо, Ладо!
 Играј, играј, Лазаре!

Младо момче коња спрема, Ладо, Ладо!
 Коња спрема, коњ му подиграва, Ладо, Ладо!
 Седло меће, седло му се креће, Ладо, Ладо!
 Гледала га варошка девојка, Ладо, Ладо!
 »Гледај, мајко, лепога јунака, Ладо, Ладо!
 Не бих знала шта б' за њега дала, Ладо, Ладо!
 Све бих моје дукате стоцила, Ладо, Ладо!
 Те бих њему токе позлатила, Ладо, Ладо!
 Играј, играј Лазаре!

Заспало ми лудо младо, Ладо!
 Чак заспало за видела, Ладо!
 Хеј, десна рука оштра сабља, Ладо!
 Лева рука млада мома, Ладо!
 Ово ј' младо нежењено, Ладо!
 Жените га, не дрш'те га, Ладо!
 Ил' га нама поклоните, Ладо!
 Ми ћемо га оженити, Ладо!
 Или Краљем, ил' Краљицом, Ладо!
 Или самим барјактаром, Ладо!
 Хеј, убава-млада момо!

Заспало ми Лаленце
 На зеленој травици.
 Мајка си га буђаше
 У очи га љубљаше:
 »Дигни ми се, Лаленце!
 Ето иду Лазари:
 Да ти крадну капицу,
 На капицу асприцу,
 На асприци дукаче,
 На дукаче динарче!
 Играј, играј, Лазаре!
 Остан' с Богом Лазаре!

Извир вода извира,ла,
 Врана коња изметала,
 И на коњу бојно седло,
 И на седлу мушко чедо,
 За пасом му златан дивит,
 На ноге му жуте чизме,
 У руци му ситно писмо.
 Писмо гледа, сузе рони
 Уз образ му кита здравца
 Да је мајци заман здравс
 Заман здраво и весело.

Седе момче на столче (Понавља се)
 Те си гризе јабуку,
 Те си мами девојку
 »Дођи амо девојко!
 Да једемо јабуку!
 Не смем, не смем, туђинче!
 Биће вара, превара!
 Није вара, превара,
 Тетка ти је пратила!
 Превари се девојка
 Те му узе јабуку,
 Уједе се за руку.
 »Леле, леле, ручице
 Девојачка душице!
 Играј, играј, Лазаре!
 Љуби руку, Лазаре!

22. На Лазареву Суботу носи се ђубре на туђу међу
 и запали, да у кући не би било бува и другогга гада!

23. У очи Лазареве Суботе, у очи Цвети, и читаве
 Велике Недеље, гледа се да гдегод не гори благо, или
 да на посвећенога у гробу покојника не пада луча или нур.

24. На Лазареву Суботу бере се цвеће, па се меће
 у воду, и оставља да преноћи на кући, а сутра дан се
 умивају том водом ради здравља. (Босан. Крајина)

25. *Бденија* три бива уз Часне Посто, али највише света долази на оно које се држи у очи Великог Петка. Необична служба и песме у цркви, ноћна тишина, и оно што се прича о Христовим мукама, имају на сељацима божан утицај.

26. На Велики Петак ваља уранити пре зоре, обожити неколико јаја, и на сваком начинити крст воском. Овим се јајима мора сваки укућанин на Васкрс најпре омрсити. (САРАЈЕВО)

27. У Крштених Цигана, којих има уз многа имућна села у Шумадији, има овај обичај: На Васкрс свако њихово чељаде треба да поједе један глогов лист, режањ сланине, мрву од црвена јајца и да сркне мало вина, ако има, а ако вина нема, онда гутљај воде.

Цигани веле: Ово је наше причешће, јер ми немамо цркве и ако смо крштени. Наши стари, причају. Цигани даље: — били су начинили цркву од камена, а Срби наградиле себи цркву од сира. Па онда се погоде те цркве размене: Цигани Србима даду цркву од камена, а Срби Циганима цркву од сира, и прида пет пара. Али ово не измире, него остану дужни. Цигани гладни почну своју цркву јести мало по мало докле је поједу сву: и тако остану без цркве. А за оних пет пара сад иду свуда по Србима те просе, и они им дају.

Причала Циганка
Стала из Сремчице.

28. На Велики Петак нема службе ни нафоре, зато само поједу по пупу од леске место нафоре.

(БОСАН. КРАЈИНА)

29. Велики Петак у Ресави зове се и *Распорити Петак*, и: *Расцети Петак!*...

30. На Велики Петак боје се и шарају јајца. За црвена се јајца купује из вароши *варзило*, а за жута беру траву *млечик* и кувају, па их тим боје. Ко уме да шара јајца на гласу је. Особито се девојке надмећу која ће боље гране да навезе. Засад у Србији најлепше се јајца шарају у Шапцу. Јајца се шарају овако: растопи се у ка-

кву чапару воска, па се у тај восак умаче *шараљицом* и њом се по јајцу шара. Шараљица је дрвенце ком је на крају пробушена рупица, па онда завијена ситна пара у трубу и провучена кроз ту рупицу, умаче се тако и шара по јајету, а восак протиче кроз ону савијену пару и остаје на јајету. Кад се то после метне у варзило или у жутило, топлота восак стоши и скине, а место њега остану беле гране; остала пак љуска сва се обоји.

Чувар се зове прво јаје које се метне у варзило те се обоји. Оно се не лупа, него се чува до уочи Бурђева дне, када се метне у воду те преноћи. Сутра дан том се водом сви кућани умију да су румени као јајце. А после то се јајце носи у виноград и тамо остави да чува лозу од града. (Шумадија и Београд)

31. Велика Субота зове се, у Босанској Крајини, и: *Црвена Субота*.

Женски ручни радови

32. Месеца марта жене и девојке почињу ткати оно што су те зиме напреле.

Уз то, старају се и о млађењу стоке.

Месеца априла жене тку и плету, али већ мање преду. . .

4

ПРЕГЛЕД НОВИХ КЊИГА

1. СРБИЈА У XIX ВЕКУ У ОЧИМА СТРАНАЦА
SERBIA IN THE 19TH CENTURY SEEN BY FOREIGNERS
Свејн Менесланд
Нови Сад: Прометеј; Oslo: Sypress Forlag, 2016.
2. ЦРНА РУКА: ЛИЧНОСТИ И ДОГАЂАЈИ У СРБИЈИ ОД
ПРЕВРАТА 1903. ДО СОЛУНСКОГ ПРОЦЕСА 1917.
ГОДИНЕ
Васа Казимировић
Нови Сад: Прометеј, 2016.
3. ЗНАМЕНИТИ СРБИ У ЗБИВАЊУ, КАЗИВАЊУ И
АНЕГДОТАМА
сабрао Дејан Томић
Нови Сад: Прометеј; Београд: Радио-телевизија Србије,
2016.
4. ЦЕПНА СОЦИОЛОГИЈА ЗА ПОЧЕТНИКЕ
Драгољуб Б. Ђорђевић
Нови Сад: Прометеј; Ниш: Машински факултет, 2016.
5. ФИЛОЗОФСКЕ МРВИЦЕ
Небојша Кузмановић
Нови Сад: Прометеј, 2016.
6. СРБИ У ИСТОЧНОЈ ЕВРОПИ: КЊ. 2. СРБИ У ПОЉСКОЈ,
СЛОВЕНИЈИ, МАЂАРСКОЈ, РУМУНИЈИ И БУГАРСКОЈ
Марко Лопушина
Нови Сад: Прометеј: Euprogress, 2016.
7. ВЕЛИКИ РЕЧНИК СТРАНИХ РЕЧИ И ИЗРАЗА
Иван Клајн, Милан Шипка
Нови Сад: Прометеј, 2012.
8. СРБИЈА И БАЛКАН: АЛБАНИЈА, БУГАРСКА, ГРЧКА:
1914–1918
Душан Т. Батаковић
Нови Сад: Прометеј; Београд: Радио-телевизија Србије,
2016.
9. ПРЉАВИ РАТ ХАБЗБУРГА: ИСТРАЖИВАЊЕ О
АУСТРОУГАРСКОМ ВОЂЕЊУ РАТА 1914–1918
Ханес Лајдингер
Нови Сад: Прометеј; Београд: Радио-телевизија Србије,
2016.
10. ЕПИДЕМИЈЕ ПЕГАВОГ ТИФУСА И ПОВРАТНЕ
ГРОЗНИЦЕ У СРБИЈИ 1915. ГОДИНЕ: ПОРЕКЛО, ТОК И
ПРЕВЕНТИВНЕ МЕРЕ УПОТРЕБЉЕНЕ У ОБУЗДАВАЊУ
ПЕГАВОГ ТИФУСА И ПОВРАТНЕ ГРОЗНИЦЕ
Вилијам Хантер

- Нови Сад: Прометеј; Београд: Радио-телевизија Србије, 2016.
11. ПЛАМЕНИ МАЧ У СРБИЈИ И ДРУГДЕ
Мејбел Синклер Стобарт
Нови Сад: Прометеј; Београд: Радио-телевизија Србије, 2016.
  12. ВОЈВОДА ВУК: РАТНИЧКА ЛЕГЕНДА
Новица Пешић, Видоје Голубовић, Предраг Павловић
Нови Сад: Прометеј; Београд: Удружење ратних добровољаца 1912–1918, њихових потомака и поштовалаца: Радио-телевизија Србије, 2016.
  13. СА СРПСКОМ ВЛАДОМ И ВОЈСКОМ ОД НИША ДО КРФА: ФРАНЦУСКА СВЕДОЧАНСТВА
AVEC LE GOUVERNEMENT ET L'ARMÉE SERBE DE NICH À CORFOU: 1915–1916: TÉMOIGNAGES FRANÇAIS
Нови Сад: Прометеј; Београд: Институт за савремену историју: Радио-телевизија Србије, 2016.
  14. СРПСКИ ШКОЛСКИ ДАН У ФРАНЦУСКОЈ: 26. МАРТА 1915. ГОДИНЕ
Нови Сад: Прометеј; Београд: Радио-телевизија Србије, 2016.
  15. ВИТЕЗИ СЛОБОДЕ
Милан Шантић
Нови Сад: Прометеј; Београд: Радио-телевизија Србије, 2016.
  16. ПЛАВА ГРОБНИЦА
Милутин Бојић
Нови Сад: Прометеј; Београд: Радио-телевизија Србије: Библиотека „Милутин Бојић“, 2016.
  17. ПРОПАСТ СРПСКИХ РЕГРУТА
Владимир Ј. Радојевић, Добросав Ј. Миленковић
Нови Сад: Прометеј; Београд: Радио-телевизија Србије, 2016.
  18. А СЛАБИ ТРПЕ ОНО ШТО МОРАЈУ: ЕВРОПА, МЕРЕ ШТЕДЊЕ И ПРЕТЊА ГЛОБАЛНОЈ СТАБИЛНОСТИ
Јанис Варуфакис
Београд: Лагуна, 2017.
  19. БЕОГРАД БЕЗ СНА: НОВОТАЛАСНА ЕПОПЕЈА О ЈЕДНОЈ ИЗГУБЉЕНОЈ ГЕНЕРАЦИЈИ
Владимир Ђурић
Београд: Лагуна, 2017.

20. БЕРЛИН АЛЕКСАНДЕР ПЛАЦ: ПРИЧА О ФРАНЦУ
БИБЕРКОПФУ
Алфред Деблин
Београд: Лагуна, 2017.
21. BORN TO RUN
Брус Спрингстин
Београд: Лагуна, 2017.
22. ЧОВЕК ЈЕ ВЕЛИКИ ФАЗАН НА ОВОМ СВЕТУ
Херта Милер
Београд: Лагуна: Златни змај, 2011.
23. ЧОВЕК ПО ИМЕНУ УВЕ
Фредрик Бакман
Београд: Лагуна, 2017.
24. ДВАДЕСЕТ СРПСКИХ ПОДЕЛА
Душан Ковачевић
Београд: Лагуна, 2017.
25. ДРАГАН ГАГА НИКОЛИЋ: ГОСПОДИН МАНГУП
приредила Радмила Станковић
Београд: Лагуна, 2017.
26. КАО У СОБИ СА ОГЛЕДАЛИМА
Владимир Кеџмановић
Београд: Лагуна, 2017.
27. КО ЈЕ УБИО КАТАРИНУ
Вук Драшковић
Београд: Лагуна, 2017.
28. НЕМАЊИЋИ: У ИМЕ ОЦА; ДВА ОРЛА; У ИМЕ СИНА
Владимир Кеџмановић, Дејан Стојиљковић
Београд: Лагуна, 2017.
29. ЛИМЕНИ ДЕЧАЦИ
Светлана Алексијевић
Београд: Лагуна, 2017.
30. МАЛЕ УСПОМЕНЕ
Жозе Сарамаго
Београд: Лагуна, 2017.
31. МИТОВИ СВЕТА
Луис Томас Мелгар Валеро
Београд: Лагуна, 2017.

32. **НОВИ УЧЕНИК: ПОНОВО ИСПРИЧАН ШЕКСПИРОВ
ОТЕЛО**
Трејси Шевалије
Београд: Лагуна, 2017.
33. **ОЛУЈНИ БЕДЕМ**
Дејан Стојиљковић
Београд: Лагуна, 2017.
34. **ОСМЕХ ПОД ГОРОМ МАСЛИНОВОМ**
Лука Трипковић
Београд: Лагуна, 2017.

PREPORUČUJEMO

1. Valentin Vasiljevič Sedon: SLOVENI U RANOM SREDNJEM VEKU / Novi Sad: Akademska knjiga, 2013.

Preuzeto sa sajta:

http://www.delfi.rs/knjige/53565_sloveni_u_ranom_srednjem_veku_knjiga_delfi_knjizare.html

Rani srednji vek predstavlja prelomnu fazu u istoriji slovenstva. Evropa je u osvit srednjeg veka bila podeljena na dva potpuno različita sveta. Antički, u to vreme već hrišćanski svet s visoko razvijenom kulturom, naprednim zanatstvom i uređenim gradovima, naseljenim prvenstveno Grcima i Rimljanima, i drugi, onaj veći, koji su činili varvari sa svojim paganskim običajima i pogledima na svet, što nije poznavao ni gradski život ni državnost. Razlike između ova dva sveta bile su ogromne. Rani srednji vek iz korena menja ovu situaciju. Velika seoba naroda ili velika migracija Slovena s početka ovog perioda izbrisala je granice i srušila zid između antičkog i varvarskog sveta, usled čega je „varvarima” pružena prilika da upoznaju dostignuća rimskovizantijske civilizacije i da postave temelje za novu evropsku kulturu. Na istorijsku scenu stupaju nove snage. U ranom srednjem veku stvorena je nova etnička karta Evrope, počele su da se formiraju etnojezičke zajednice koje su trajale tokom razvijenog i kasnog srednjeg veka, a koje postoje i danas. Uporedo s formiranjem zasebnih naroda u većem delu Evrope nastajale su i države. To je, takođe, bilo vreme pojave i razvoja prvih ranosrednjovekovnih gradova, koji su kao snažan impuls za jačanje državnosti, rast ekonomije, razvoj kulture, arhitekture, umetnosti i duhovnog života višestruko uticali na dalji tok evropske istorije.

2. Katarina Šturceneger: SRBIJA U EVROPSKOM RATU 1914–1915.: na osnovu pisama, dokumenata i ličnih doživljaja i preko 100 originalnih snimaka / Novi Sad: Akademska knjiga, 2009.

Preuzeto sa sajta: http://www.delfi.rs/knjige/48189_srbija_u_evropskom_ratu_1914-1915_knjiga_delfi_knjizare.html

Tek se sa Prvim svetskim ratom Srbija i srpski narod našao u žiži interesovanja Švajcarske, kada su mnogi Švajcarci pritekli u pomoć srpskom narodu, sledeći primer znamenitog Arčibalda Rajsja, koji je svojim celokupnim i razgranatim radom od Prvog svetskog rata nadalje stekao izuzetne zasluge za srpski narod. Među mnogim, pre svega zdravstvenim radnicima, bolničkim osobljem i bolničkim sestrama, našla se i Katarina Šturceneger. O svom boravku u Srbiji, o svojim utiscima, koje je stekla boraveći u njoj rukovođena prevashodno željom da pomogne napaćenom srpskom narodu, objavila je više knjiga na nemačkom jeziku sa mnoštvom izvanrednih snimaka koji imaju izuzetnu kulturnu vrednost. Ovaj spis Katarine Šturceneger, koji je do sada, kao i njeni ostali spisi, kod nas bio nedostupan, na upečatljiv način svedoči o jednom humanom angažmanu u teško vreme kada je Srbiji zapretila totalna propast. On istovremeno svedoči o ljubavi i nepokolebljivoj veri Katarine Šturceneger u snagu srpskog naroda.

3. Ulrich Bek: SVETSKO RIZIČNO DRUŠTVO: u potrazi za izgubljenom sigurnošću / Novi Sad: Akademska knjiga, 2011.

Preuzeto sa sajta:

http://www.delfi.rs/knjige/38839_svetsko_rizicno_drustvo_knjiga_delfi_knjizare.html

Knjiga Ulriha Beka *Svetsko rizično društvo* može se posmatrati i kao nastavak njegovog, dve decenije ranije nastalog, *Rizičnog društva*, ali i kao zasebna knjiga koja s ništa manjom prodornošću i ingenioznošću tumači ne samo posebne fenomene rizičnosti nego u odgovarajućem teorijskom ključu razumeva globalne događaje i procese. Rizik je u međuvremenu, toliko preobrazio savremeni svet, prodro do same njegove „srži“, da je od autora iziskivao i radikalizovanje teorijske postavke i obogaćenje nepregledne fenomenologije rizikā.

4. Pejanović Radovan: TRANZICIJA I NACIONALNA KULTURA: ogleđi iz društveno-ekonomske antropologije / Novi Sad: Akademska knjiga, 2015.

Preuzeto sa sajta: <https://dereta.rs/f35399f0-0161-46c9-be30-ca24753f03b2/Tranzicija-i-nacionalna-kultura.aspx#.WhwYdrgtG2A>

„Popravljanje društva treba početi od popravljanja ljudi, a popravljanje ljudi – od usavršavanja sebe samog“, kaže veliki drevni kineski mudrac Konfučije, još oko 500. godine pre nove ere. Pri tome, usavršavanje podrazumeva obrazovanje, koje treba pravilno da orijentiše čoveka na životnom putu. Obrazovanost čoveka treba da rezultira u njegovom promišljenom delovanju. Paralelno sa tim u modernom društvu ide izgradnja institucija demokratskog društva, koje su nezavisne i autoritativne. Ovo je formula uspešnosti svih društvenih transformacija, pa i naše tranzicije, koja se „zaglavila“ i tako neuspešna ostavila višestruke negativne posledice. Uzroci neuspešnosti tranzicije su mnogobrojni, ali je nacionalna kultura svakako jedan od ključnih faktora, kome treba posvetiti posebnu pažnju, što ovom knjigom i činimo. Ova knjiga bavi se izazovima tranzicije u uslovima naše postojeće nacionalne kulture. Opšta hipoteza, koja se kao „crvena nit“ provlači u ovom istraživanju, jeste da je tranzicija – njen tok, metode i uspeh, kao veliki društveni projekat – uslovljena nacionalnom kulturom date zemlje, njenim „socijalnim genotipom“. Drugim rečima, od nivoa nacionalne kulture, od njenog karaktera i osobina, zavisi uspešnost ili neuspešnost tranzicionih reformi.

R. P.

5. Slavoj Žižek: ISLAM, ATEIZAM I MODERNOST – NEKA BOGOHULNA RAZMIŠLJANJA / Novi Sad: Akademska knjiga, 2015.

Preuzeto sa sajta: http://www.delfi.rs/knjige/76997_islam_ateizam_i_modernost_-_neka_bogohulna_razmisljanja_knjiga_delfi_knjizare.html

Trenutno najangažovaniji planetarni filozof, Slavoj Žižek, ekspresno je reagovao nakon ubilačkog pohoda 7. januara 2015. u prostorijama satiričnog lista Šarli Ebdo zbirkom tekstova naslovljenom *Islam, ateizam i modernost – neka bogohulna razmišljanja*. U ovoj knjizi Žižek, s jedne strane, preispituje linije dodira i razdvajanja između demokratskog liberalizma i

islamskog (kvazi)fundamentalizma, dok s druge strane podvrgava analizi velike svetske religije koje se smatraju apsolutnim i nespornim. Lakanovski analizira ulogu žene u islamskoj religiji kroz priču o Agari stavljajući u komparativni odnos elemente Kurana i Biblije. Naglašavajući da šokantnost trenutka ne sme sprečiti brzo promišljanje, te da razmišljanje hladnom glavom pre normalizuje situaciju i otupljuje oštricu istine, autor tvrdi da kritika islamskog terorizma mora ići uporedo s kritikom liberalne demokratije.

„Ekstatični momenti pariskih manifestacija jesu, naravno, trijumf ideologije: oni su ujedinili ljude protiv neprijatelja čije fascinantno prisustvo momentalno briše sve antagonizme. Dakle, pitanje koje treba postaviti jeste: šta oni zamagljuju? Koja je njihova uloga u zamagljivanju? Trebalo bi, naravno, nedvosmisleno da osudimo ubistva kao napad na samu suštinu naših sloboda i da ih osudimo bez ikakvih skrivenih ograda (u stilu 'Šarli Ebdo je ipak previše provocirao i ponižavao muslimane'). Trebalo bi da odbacimo sva slična upućivanja na olakšavajući širi kontekst: braća koja napadaju bila su duboko pogođena užasima američke okupacije Iraka (OK, ali zašto onda nisu napali neki američki vojni objekat umesto francuskog satiričnog časopisa?), Muslimani su na Zapadu defakto jedva tolerisana i eksploatisana manjina (crni Afrikanci još i više, pa ipak ne učestvuju u bombardovanju i ubijanju) itd...“

6. Slavoj Žižek: U ODBRANU IZGUBLJENIH STVARI / Novi Sad: Akademska knjiga, 2011.

Preuzeto sa sajta:

http://www.delfi.rs/knjige/38599_u_odbranu_izgubljenih_stvari_knjiga_delfi_knjizare.html

Žižekova knjiga na osnovu raznolike istorijske, kulturne i teorijske građe pokazuje dinamiku samim tokom povesti poraženih ideja i ideologema, za koje se stoga obično smatra da im je istorijsko vreme nepovratno prošlo. On, međutim, jednom provokativnom teorijskom rekonstrukcijom koju daje u ovoj knjizi, pledira za to da stvar tih tzv. „izgubljenih stvari“, naime onih do kojih je njemu stalo – levičarsko-revolucionarnih – ipak nije nepovratno izgubljena.

7. Frida Vigdorova: SUĐENJE JOSIFU BRODSKOM / Novi Sad: Akademska knjiga, 2015.

Preuzeto sa sajta:

http://www.delfi.rs/knjige/80785_sudjenje_josifu_brodskom_knjiga_delfi_knjizare.html

U ovoj knjizi, koja neodoljivo podseća na onu pod naslovom *Apologia Sokratis*, čitaocu na uvid stavljamo književnu paskvilu koja je pokrenula lavinu i hajku na Brodskog, njegovo pismo uredniku novina Večernji Lenjingrad, zapisnik sa suđenja koji je sačinila Frida Vigdorova, neka od reagovanja savremenika, njegovo pismo Brežnjevju na dan kad je morao da emigrira i poeziju koja je, u stvari, oduvek i bila njegovo glavno uporište, pribežište i duhovna spona sa ruskim jezikom.

Zapisnik Fride Vigdorove postao je jedan od prvih samizdata koji su se tada u Rusiji upravo pojavljivali i silno širili. Suđenje je pročitao na hiljade ljudi u zemlji, a stenogram se nekako prelio i preko granica i zapljusnuo Zapad. Upravo je taj stenogram i preokrenuo sudbinu Josifa Brodskog.

Brodski je, kako to sâm često podvlači, imao sreće u nesreći. Bio je proteran u duhovni raj – u maternji ruski jezik! Pridružio se pesnicima srebrnog veka ruske poezije i pomogao Anatoliju Streljanom da zaključi: „Ako išta pred Bogom može opravdati dvadeseti vek – onda je to ruska poezija.”

Radojica Nešović

8. Fransoa Valter: KATASTROFE: jedna kulturna istorija od XVI do XXI veka / Novi Sad: Akademska knjiga, 2012.

Preuzeto sa sajta:

http://www.delfi.rs/knjige/56886_katastrofe_-_jedna_kulturna_istorija_od_xvi_do_xxi_veka_knjiga_delfi_knjizare.html

Od sedamdesetih godina XX veka, „rizik“ je jedan od načina suočavanja sa neodređenom neizvesnošću koja obuzima naš svet. Do tada, termin „katastrofa“ bio je dovoljan za poimanje različitih pojedinačnih slučajeva izbijanja kriza.

Iz nesreća u pošasti, iz nedaća u pokore, Zapad je sebi predstavljao katastrofe prema složenom mehanizmu čija račvanja istražuje Fransoa Valter. Zašto se klasično doba toliko pribojavalo prolaska kometa i njihovih predskazanja? Šta nagoni vek prosvetiteljstva da bude fasciniran prizorima vulkanskih erupcija? Da li je XIX vek zaista prometejski vek, pošto se čini da se on miri sa nizom industrijskih i rudarskih katastrofa? A šta tek reći o nemoći prošlog veka suočenog sa apsolutnim moralnim katastrofama, Aušvicom i Hirošimom?

Umesto da sledi redukcionističku shemu po kojoj smo navodno prešli iz društva fatalnosti u društvo sigurnosti, Fransoa Valter nastoji da odmeri doprinos slika i diskursa stvaranju anksiozene klime. On pokazuje da se kultura rizika uvek napaja na simboličkim izvorima a tim više kada svetom vlada ideologija predostrožnosti i trajnog razvoja, u senci najavljene ekološke katastrofe.

5

ЛИСТА НАЈЧИТАНИЈИХ КЊИГА

**ЛИСТА НАЈЧИТАНИЈИХ КЊИГА У БИБЛИОТЕЦИ УПРАВЕ
ЗА ПЕРИОД ОКТОБАР–НОВЕМБАР 2017. ГОДИНЕ**

1. КОД КУЋЕ: КРАТКА ИСТОРИЈА
ПРИВАТНОГ ЖИВОТА
Бил Брајсон
Београд: Лагуна, 2011.
2. АРЗАМАС
Ивана Димић
Београд: Лагуна, 2017.
3. ЕВГЕНИЈА ХАЈДЕН
Марија Микетић
Београд: Evro-Giunti, 2014.
4. КАТЕДРАЛА НА МОРУ
Илдефонсо Фалконес
Београд: Лагуна, 2008.
5. ЛОНДОН
Едвард Радерфурд
Београд: Лагуна, 2009.
6. МАРИНА
Карлос Руис Сафон
Београд: Чаробна књига, 2009.
7. НОРВЕШКА ШУМА
Харуки Мураками
Београд: Геопоетика, 2007.
8. ПРОЗРАЦИ 2
Светлана Велмар Јанковић
Београд: Лагуна, 2015.
9. ШЕСТА СТРАЖА
Сергеј Лукјањенко
Београд: Вулкан издаваштво, 2015.
10. СПАСИТЕЉ
Ју Несбе
Београд: Лагуна, 2013.